

Deaf Way II

juli 2002

H A N D T H E A T E R

Inhoudsopgave

1	DEAF WAY II IN PERSPECTIEF	3
	veel geschreeuw, maar weinig wol water in de wijn meer wit dan zwart meer horend dan doof meer techniek dan cultuur meer dans, mime en muziek dan gebaren toch een hele prestatie	
2	VOORSTELLINGEN THEO & VINCENT	8
	voorbereiding locatie repetities aantal bezoekers reacties	
3	BEZOEK VOORSTELLINGEN VAN ANDEREN	11
	Inleiding	
	Romeo en Julia	Tsjechië
	Snow White and the seven dwarves	U.S.A.
	Kasper	Japan
	Max-I-Mime	Canada
	Creation	Hongkong
	Hanna	Frankrijk
	An evening of dance	China en U.S.A.
	An evening of storytelling	Frankrijk, Duitsland, Rusland, Australië, U.S.A.
	Falling on hearing eyes	U.S.A.
	Toys Theatre	Rusland
	Black and deaf in America	U.S.A.
	Two short plays of Chekhov	Noorwegen
	Dreams about flying	Tsjechië
	The strangers	Oostenrijk
	Global movement	Cuba, India, Duitsland
	Fifteen strings of cash	Hongkong
	The deaf world of magic	U.S.A.
	Planet trek	Mexico
	Little Red Riding Hood	Noorwegen
	Mostly about animals	Zweden
4	INTERVIEWS MET UITVOERENDE KUNSTENAARS	60
	Josif Schneiderman	Rusland, U.S.A.
	Segei Chachelev	Rusland, U.S.A.
	Max Fomitchev	Rusland, Canada
	Emanuelle Laborit	Frankrijk
	Mike Lamitola	U.S.A.
	Levent Beskardes	Turkije, Frankrijk
	Samuel Chan	Hongkong

	Jianu Iancu	Roemenië, Zweden	
	Nickson Kakiri	Kenia, U.S.A.	
	Monika Kurincova	Slovenië, Tsjechië	
	Sergio Isaac Falconi	Mexico	
	Chuck Baird	U.S.A.	
5	PRESENTATIE VERSTEEND VERDRIET		71
	voorbereiding		
	projectie		
	bezoekers		
	ondertiteling		
	resultaten		
6	FILM- EN VIDEOFESTIVAL		74
7	CONTACTEN		77
8	RESULTATEN		80
	COLOFON		

1

DEAF WAY

II

IN PERSPECTIEF

INLEIDING

Deaf Way II werd door 9652 mensen uit 109 verschillende landen bezocht. Al die mensen verbleven gedurende het congres in hotels in Washington. De hoofdstad van de Verenigde Staten werd overspoeld door gebarentaal. Op de hoeken van de straten, in coffeeshops en restaurants, op straat, in de metro: overal bepaalde gebarentaal het straatbeeld. Het ontlokte een jonge dove actrice van Handtheater de verzuchting: 'eindelijk is de wereld toegankelijk voor mij'.

De samenkomst van al die mensen uit al die landen laat weer eens in de praktijk zien dat doven een 'wereldorp' vormen. Ook al zijn de doven in ieder land een minderheidsgroep (1 op 1000), al die nationale dovengemeenschappen vormen internationaal een 'regenboogalliantie', zoals de dove Engelse cultuurfilosoof Paddy Ladd het omschreven heeft. Of men nu uit Israel of Palestina, uit Engeland of Ierland, uit Irak of de Verenigde Staten afkomstig is, het doof zijn leidt tot een lotsverbondenheid die landsgrenzen overstijgt. Datzelfde geldt voor leeftijd, sekse, opleidingsniveau en seksuele geaardheid.

Hoewel gebarentalen qua lexicon van elkaar verschillen, zijn er veel grammaticale overeenkomsten tussen gebarentalen. Dat maakt dat internationale communicatie tussen doven minder belemmeringen kent dan tussen horenden. Deze internationale ontmoeting wordt door alle deelnemers als inspiratiebron ervaren, een ervaring waar men jaren op kan teren.

De techniek heeft ook voor doven de onderlinge communicatie vergemakkelijkt. Fax en e-mail hebben internationale contacten mogelijk gemaakt. Toch is de dovencultuur een 'orale' cultuur, dat wil zeggen: informatie wordt het best uitgewisseld in het persoonlijke contact. Deaf Way II heeft het mogelijk gemaakt dat bestaande banden werden verstevigd en nieuwe relaties werden aangegaan.

Van de zeven deelnemers van Handtheater hebben drie deelnemers ook het vorige cultuurcongres, Deaf Way I, bezocht. Voor hen waren de verschillen tussen het eerste en het tweede cultuurcongres evident. Hieronder volgen enkele vergelijkingen.

DEAF WAY I

In 1989 vond Deaf Way I plaats, een indrukwekkende viering van de dovencultuur in de brede zin van het woord. King Jordan was op dat moment pas een jaar in functie als de eerste dove rector magnificus van Gallaudet University, de enige universiteit voor doven ter wereld. Hij werd benoemd na een heftige politieke strijd, geïnitieerd door de dove studenten van Gallaudet onder het motto 'Deaf President Now!'

Belangrijke gast van Deaf Way I was Marlee Matlin die voor haar rol van Sarah in de film *Kinderen van een Mindere God* net een Oscar had ontvangen.

Er ging een politiek pamflet rond waarin drie dove wetenschappelijk medewerkers fulmineerden tegen het feit dat het geschreven Engels en het Engels ondersteund met gebaren nog steeds de boventoon voerden op de universiteit in plaats van de American Sign Language (ASL). Zij pleitten ervoor dat ASL de instructietaal zou worden, omdat pas dan de dove studenten hun intellectuele capaciteiten ten volle zouden kunnen ontplooiën.

Nu, dertien jaar later, nemen we deel aan de Deaf Way II. De verschillen zijn opvallend en stemmen niet alleen optimistisch. Er lijkt in vele opzichten eerder

sprake te zijn van een achteruitgang dan van een vooruitgang. Duidelijk is wel dat de dovencultuur en gebarentalen meer gemeengoed zijn geworden.

VEEL GESCHREEUW, MAAR WEINIG WOL

Stond de openingsceremonie van Deaf Way I nog voornamelijk in het teken van de politieke strijd en het ontwikkelen van Deaf Power, de openingsceremonie van Deaf Way II onderscheidt zich niet of nauwelijks van andere Amerikaanse festiviteiten zoals die rond Onafhankelijkheidsdag: vuurwerk, ballonnen en een lichtshow. De horende vrouw van King Jordan introduceert haar echtgenoot in de stijl van Barbara Bush, met lege slogans als 'we are Deaf Way II'. Artistieke voorproefjes zijn uitgekozen op het uiterlijk vertoon en niet op de inhoudelijke presentatie van de dovencultuur. Veel dans, veel en vooral keiharde muziek die lichamelijk pijn doet. In de wandelgangen is dan ook de cynische opmerking te beluisteren dat Deaf Way II wel gesponsord zal worden door fabrikanten van cochleaire implantaten. De onderdelen van de openingsshow worden aan elkaar gelachen door een internationaal samengestelde groep clowns. Ook niet zo'n gelukkige keus om de dovencultuur door clowns te laten representeren.

En dan, last but not least, een larmoyant lied over God, waarbij beelden worden vertoond van onder andere de instortende WTC torens. Alsof de dovengemeenschap van Gallaudet University wil zeggen: we zijn wel doof, maar we zijn in de eerste plaats Amerikanen, hoor.

WATER IN DE WIJN

Een van de oorzaken van de verdunning van de boodschap, veel water in de wijn, is ongetwijfeld ook het aantal deelnemers. Met tienduizend bijna een verdubbeling ten opzichte van de eerste Deaf Way. Dat brengt uiteraard veel logistieke problemen met zich mee. Meer en grotere locaties (minder intiem), breder programma-aanbod (maar oppervlakkiger), meer vrijwilligers (minder goed ingewerkt) enz.

Alle deelnemers krijgen een prachtige rugzak met suede bodem en het logo van Deaf Way II, uitgerust met een plastic fles voor water. Terwijl we het bij Deaf Way I moesten doen met een eenvoudig linnen tasje. Ook hier is gekozen voor het uiterlijk vertoon.

Veel Amerikaanse deelnemers komen om anderen te ontmoeten en niet zozeer voor de cultuur. Voor hen is Deaf Way II een alternatief voor het congres van de World Federation of the Deaf.

Aan deze mensen is te merken dat theater niet hun voorliefde heeft en dat ze waarschijnlijk ook niet vertrouwd zijn met theater. Dat betekent dat ze zich ook niet houden aan de ongeschreven gedragsregels in het theater, zoals niet te laat binnenkomen, niet te vroeg weggaan, niet uitgebreid communiceren tijdens de voorstelling, niet opvallend eten en drinken, niet over het speelveld lopen, rekening houden met de tolk enz.

MEER WIT DAN ZWART

Opvallend is hoe weinig deelnemers er zijn uit de ontwikkelingslanden. Zagen we tijdens Deaf Way II nog een hele groep uit bijvoorbeeld Burundi en Colombia, die ene man uit Kenia is maar in zijn eentje. Het gerucht gaat dat Gallaudet gekort is en dat ook 11 september een negatieve invloed heeft gehad op de bereidheid van sponsors. Toch kan ik me niet aan de indruk onttrekken dat het geld op de verkeerde wijze is uitgegeven, aan technisch machtsvertoon tijdens de openingsceremonie, aan de luxe rugzakken en aan het huisvesten van bobo's in drie-sterren-hotels, om maar eens wat te noemen.

MEER HOREND DAN DOOF

De opwaardering en de erkenning van de dovencultuur en de gebarentalen in verschillende (westerse) landen heeft er ook toe geleid dat er meer horenden brood zien in de dovengemeenschap. De verhouding horend-doof is vergeleken bij Deaf Way I ongunstiger geworden. Was tijdens Deaf Way I de verhouding doof/horend nog 2 op 1, bij Deaf Way II is de helft van de deelnemers horend. Ook bij de theatergroepen is het aantal horenden schrikbarend gestegen. De voorstelling van ARBOS (Oostenrijk) bijvoorbeeld wordt gespeeld door een dove acteur, een horende actrice in een hoofdrol die tevens tolkt en drie horende muzikanten. Ook daar heeft verdunning plaatsgevonden. De dove acteur fungeert als een soort excuus-Truus. 'Kijk eens, we doen iets met doven en voor doven'. Het grote aantal horenden heeft ook invloed op de atmosfeer op de campus. Er wordt meer geluld en minder gebaard. Tijdens Deaf Way I was het op de campus not done om te praten zonder gebaren te maken. Ook het horende personeel op de universiteit maakte altijd gebaren, zelfs als er geen dove te bekennen was. Richtlijn was dat men moest beginnen met gebaren op het moment dat men de campus betrad en er pas mee mocht ophouden als men de campus had verlaten. Van die stelregel is nu weinig meer te merken.

MEER TECHNIEK DAN CULTUUR

Het congresprogramma legt de nadruk op technische mogelijkheden, zoals ondertiteling en digitale communicatie, en minder op cultuur. De invloed van het internet, webcams, e-mail, mobiele telefonie, pagers enz. is duidelijk merkbaar. Op zichzelf is deze ontwikkeling toe te juichen. Het heeft de dovengemeenschap wereldwijd in staat gesteld om te communiceren, zowel met elkaar als met niet-doven. Maar het heeft ook invloed gehad op de manier van omgaan die van oudsher bij doven gebaseerd was op de persoonlijke ontmoeting.

Ter illustratie: we vroegen de dove professor communicatiewetenschappen Jane Norman of zij wist wie we zouden kunnen raadplegen over ondertiteling. Ze gaf ons de naam en het e-mail adres van een horende medewerker van Gallaudet en raadde ons aan hem een e-mail te sturen. Gallaudet University had op drie locaties computers staan ten bate van de congresgangers. Een van die locaties was in een gebouw naast het gebouw waar de medewerker werkte. Bijna waren we op haar suggestie ingegaan om de man een e-mail te sturen, maar uiteindelijk hebben we ervoor gekozen om hem persoonlijk een bezoek te brengen. Met uiteraard veel beter resultaat.

Een ander voorbeeld: iedere theatergroep kreeg een contactpersoon aangewezen. Wij kregen Jill. Jill had een pager, een apparaatje waarmee boodschappen verstuurd kunnen worden. Het ding was niet uit haar handen te slaan. Ze negeerde de mensen van vlees en bloed om zich heen volkomen – met hen communiceerde ze niet of nauwelijks – en was de hele dag in de weer om boodschappen te versturen naar mensen elders. Zo heb ik vele studenten zien lopen, hun ogen gericht op de pager, tijdens het eten bezig met de pager, zittend in het gras met de pager.

MEER DANS, MIME EN MUZIEK DAN GEBAREN

Het is niet helemaal duidelijk volgens welke criteria de voorstellingen zijn uitgekozen. Misschien heeft de selectiecommissie een zo breed mogelijk aanbod voor ogen gehad, voor elk wat wils. Opvallend was dat er veel dans- en mimevoorstellingen waren geprogrammeerd en dat in het merendeel van de voorstellingen muziek werd gebruikt.

Voor een uitgebreidere analyse van de voorstellingen verwijs ik naar hoofdstuk 4.

TOCH EEN HELE PRESTATIE

Ondanks deze kritische kanttekeningen is Deaf Way II een prestatie van de bovenste plank.

- Het congres is goed georganiseerd.
- De bewegwijzering is helder.
- De presentatie is verzorgd.
- Het programmaboek ziet er uitstekend uit.
- De ontvangst van gasten is over het algemeen hartelijk en warm.
- Er is iedere dag een nieuwsbrief.
- Het vervoer tussen de diverse locaties is goed geregeld.
- Het eten is afwisselend en bij de keuze van de gerechten is rekening gehouden met mensen uit verschillende culturen.
- Voor artiesten is de mogelijkheid geschapen om elkaar voorafgaand aan het congres uitvoerig te ontmoeten. Elke avond treffen artiesten elkaar in The Old Jim, het oudste gebouw op de campus, waar ze worden onthaald op een drankje en een hapje.
- Artiesten kunnen in principe iedere voorstelling gaan zien, omdat er voor hen standaard plaatsen worden vrijgehouden.

Dat de aandacht voor de aankleding de aandacht voor de inhoud te veel heeft verdrongen is hopelijk een voorbijgaand verschijnsel. Mocht er een Deaf Way III komen, dan is het te hopen dat de aandacht zowel uitgaat naar vorm als inhoud.

2

THEO
&
VINCENT

VOORSTELLINGEN

VOORBEREIDING

Ter voorbereiding van de voorstellingen van Theo & Vincent in Washington is de Nederlandse Gebarentaal voorzien van elementen uit International Signs. Dat heeft tot gevolg gehad dat de acteurs minder afhankelijk zijn van het gesproken Nederlands en zuivere gebarentaal gebruiken.

Verder is de tolktekst vertaald in het Engels door een gerenommeerde Engelse vertaler en aangepast aan het Amerikaans-Engels door een Amerikaanse regisseur.

De tolk heeft de Engelse tekst aan de hand van een videoband enkele malen gerepeteerd.

Het grote decor is vervangen door een handzamer reisdecor.

Er is een nieuw lichtplan gemaakt.

De kaart met informatie over de voorstelling is in het Engels vertaald en in een oplage van 3300 exemplaren gedrukt. Tweederde hiervan is uitgedeeld onder congresgangers.

Van de schilderijen die in de voorstelling worden uitgebeeld zijn uitvergroete kleurkopieën gemaakt die zijn gelamineerd en aan elkaar bevestigd. Op een schildersezal stond een reproductie van de Sterrennacht op ware grootte.

Kleurkopieën en schildersezal stonden opgesteld in de gang waardoor het publiek naar binnen kwam.

LOCATIE

Theo & Vincent is driemaal gespeeld in het Phyllis Frelich Theatre on the Green. Op een groot grasveld op de campus was een enorme tent neergezet die twee theaters herbergde: het Phyllis Frelich Theatre en het Bernard Bragg Theatre, vernoemd naar een bekende dove Amerikaanse actrice en een bekende dove Amerikaanse acteur. Beide theaters hadden een tribune met 300 zitplaatsen, een podium van 8 bij 8 meter met een zwarte balletvloer, pootjes, theaterspots met kleurenwisselaar en een lichtcomputer. In ieder theater was een technische staf aanwezig. In bijtenten waren kleedkamers gesitueerd.

Vanwege de hoge buitentemperatuur (tot aan 40 graden Celsius) was de tent voorzien van airconditioning.

REPETITIES

De organisatie van het Arts Festival had ervoor gezorgd dat er zogenaamde 'brush up' repetities konden plaatsvinden in ruimten zoals een gymzaal, een vergaderzaal, en een technische doorloop in de tent.

Handtheater heeft driemaal gerepeteerd in een gymzaal en een technische doorloop in de tent kunnen doen.

AANTAL BEZOEKERS

Handtheater heeft voorstellingen gegeven op

dinsdag 9 juli, 20.30 uur   318 bezoekers

woensdag 10 juli, 11.30 uur   117 bezoekers

zaterdag 13 juli, 14.00 uur   325 bezoekers.

In totaal hebben dus 760 mensen de voorstelling bezocht.

REACTIES

De reacties waren over het algemeen lovend tot zeer lovend. Zowel voor het spel, de expressie, de beweging, de gebarentaal als voor de Engelstalige vertolking.

In het scala van getoonde voorstellingen hoort Theo & Vincent tot de beste voorstellingen.

Een aantal mensen heeft aangegeven de voorstelling naar hun land te willen halen.

- Professor Richard Demarco van The Demarco European Art Foundation in Schotland
- Alain Mallet, Montpellier, in Frankrijk
- een vertegenwoordiger van de World Federation of the Deaf wil de voorstelling graag programmeren op het wereldcongres in Canada.

**BEZOEK
VOORSTELLINGEN
VAN ANDEREN**

INLEIDING

De theatervoorstellingen vonden op verschillende locaties plaats:

- Washington Convention Center (International Deaf Club)
  - Clarice Smith Performing Arts Centre op de University of Maryland, in de Joseph and Alma Gildenhorn Recital Hall, het Robert and Arlene Kogod Theatre en het Ina and Jack Kay Theatre
  - The Public Playhouse
  - Harmony Hall Regional Centre
  - Mexican Cultural Institute
  - Meyer Auditorium
  - John F. Kennedy Center for the Performing Arts
  - Smithsonian Institution's Arts and Industries Building, Discovery Theatre
  - de campus van Gallaudet in het Elstad Auditorium, de Elstad Auditorium Black Box, het Ely Auditorium, Phyllis Phrelich Theatre on the Green, Bernard Bragg Theatre on the Green, Student Union Building.
- De kleinste zaal telt 50 zitplaatsen, de grootste 700.

Voorstellingen werden zowel overdag als 's avonds gespeeld. Vaak meerdere voorstellingen op dezelfde tijd.

Ondanks het feit dat de verschillende locaties ver uiteen lagen en voorstellingen vaak gelijktijdig plaatsvonden, hebben we tweederde van de voorstellingen kunnen bezoeken.

In totaal hebben we eenentwintig voorstellingen bezocht, inclusief de openingsceremonie.

De meeste door ons bezochte voorstellingen waren theater- of mimevoorstellingen. Verder waren er twee dansvoorstellingen, een goochelvoorstelling en een voorstelling verhalen vertellen.

Driekwart van de voorstellingen waren voor volwassenen.

De helft van de voorstellingen is beoordeeld als goed tot zeer goed. De andere helft als matig tot redelijk.

Op enkele uitzonderingen na zijn de meeste voorstellingen geregisseerd door een horende regisseur.

De technici waren zonder uitzondering horend. Als Ali Shafiee, die bij Handtheater onder andere de theatertechniek verzorgt, vertelt dat hij in Nederland de techniek doet van voorstellingen in het hele land, zijn de reacties geschokt. Een dove kan toch geen theatertechniek doen?

In meer dan de helft van de voorstellingen wordt geen of weinig gebarentaal gebruikt.

Voor zover er gebarentaal in voorstellingen voorkomt, is de vertaling vaak te letterlijk en weinig theatraal uitgewerkt. De gebaren zijn vaak te klein, worden te vaak en profile gemaakt, zijn te snel, hebben te weinig dictie en intonatie.

In de meerderheid van de voorstellingen komt muziek voor, live muziek of muziek op een geluidsband. Het is alsof de makers bang zijn voor de stilte of vrezen dat een horend publiek verveeld zal raken als er geen muziek of geluid te horen is.

Het resultaat is dat bij sommige voorstellingen de gebarentaal of de mime naar het tweede plan wordt gedrongen en dat het visuele een illustratie wordt van het geluid in plaats van andersom.

Tijdens de inloop van voorstellingen werd een geluidsband met muziek afgespeeld. Op ons uitdrukkelijke verzoek is er van deze gewoonte afgeweken bij de voorstelling van Theo & Vincent.

Per voorstelling is een formulier ingevuld.

Titel voorstelling	ROMEO EN JULIA
Uitvoerende groep	Own's Deaf Theater
Land	Tsjechië
Gezien door	John van Gelder
Doelgroep	volwassenen
Korte inhoud voorstelling	de bekende liefdesgeschiedenis van Romeo en Julia, gebaseerd op de tekst van Shakespeare
Duur voorstelling	50 minuten
Aantal dove spelers	6
Aantal horende spelers	2, tevens tolken
Spel	enigszins grof, overdreven, fysiek spel, weinig genuanceerd
Gebarentaal	niet of nauwelijks
Tolk	2 tolken die tevens een rol spelen
Geluid/muziek	balletmuziek van Sergej Prokofjev De regisseur zit voor het podium en geeft aanwijzingen aan de spelers om te beginnen, het tempo te verhogen enz., aangepast aan de balletmuziek van Sergej Prokofjev. Hij zit als een soort dirigent voor het orkest.
Decor/rekwisieten	geen decor, een paar rekwisieten zoals een bezem
Kleding	kleding uit de tijd van Shakespeare
Licht	veel licht vanuit vloerspots; licht schijnt ook het publiek in de ogen
Beoordeling	redelijk
Adresgegevens	Divadlo v 7 a pul Own's Deaf Theatre Koliste 51 Brno, 60200 Czech Republic Directeur van Divadlo v 7 pul: Matej R. Ruzicka Directeur van Own's Deaf Theatre: Monika Kurincova

Contactpersoon: Iveta Pavlovicova
Telefoon: + 420 625 297 165
Fax: + 420 625 297 165
E-mail: iveta.pavlovicova@seznam.cz

Romeo and Juliet

Own's Deaf Theater (Czech Republic)

Snow White and the Seven Dwarves

Cleveland Signstage Theatre (USA)

Titel voorstelling	SNOW WHITE AND THE SEVEN DWARVES
Uitvoerende groep	Cleveland Signstage Theatre
Land	Verenigde Staten
Opgericht in	1975
Gezien door	Jean Couprie, Perwin Schol, John van Gelder
Doelgroep	kinderen
Korte inhoud voorstelling	Aan het bekende sprookje over Sneeuwwitje is een element toegevoegd: Sneeuwwitje wordt niet alleen verguisd omdat ze zo mooi is, maar ook omdat ze doof is.
Duur voorstelling	60 minuten
Aantal dove spelers	5
Aantal horende spelers	7
Spel	Wel aardig, maar niet spectaculair. Er ontstaat ook regelmatig vertraging omdat het decor moet worden versjouwd. Er is een verschil in professionaliteit in de spelersgroep, de helft is amateuristisch de andere helft is professioneel. De stiefmoeder verandert in een heks, maar die verandering is technisch niet goed uitgevoerd. Het is duidelijk te zien dat er een persoonswisseling plaatsvindt.
Gebarentaal	Er wordt door de dove spelers ASL gebruikt en ook door de horende tolken die meespelen.
Tolk	Er wordt gebruikgemaakt van twee tolken in de rol van lakei (locatie paleis van stiefmoeder) en in de rol van dwerg (bij de dwergen thuis). De tolken geven de dove acteurs stem en vertalen in ASL wat de horende acteurs zeggen.
Geluid/muziek	geen
Decor/rekwisieten	Het decor is mooi, maar onnodig groot. Vanwege de locatiewisseling (paleis en bij dwergen thuis) moet er steeds van decor worden gewisseld. Dat kost te veel tijd.

Kleding	aantrekkelijke kleding
Licht	totaal
Beoordeling	redelijk
Adresgegevens	Cleveland Signstage Theatre 8500 Euclid Avenue Cleveland, Ohio 44106-0189 USA Contactpersoon: William Morgan, artistiek directeur Telefoon: + 216 229 2838 Teksttelefoon: + 216 229 0431 Fax: + 216 229 2769 Email: signstage@aol.com

Titel voorstelling	KASPER
Uitvoerende groep	Japanese Theatre of the Deaf
Land	Japan
Opgericht in	1980
Gezien door	John van Gelder, Jean Couprie
Doelgroep	volwassenen
Korte inhoud voorstelling	<p>In 1892 wordt een jongen geboren. Hij wordt grootgebracht ver van de maatschappij. Hij kan niet praten en weet niet hoe hij zich moet gedragen. Uiteindelijk leert hij taal, maar dan wordt hij vermoord omdat men denkt dat hij misschien een prins is.</p> <p>Deze informatie komt uit de flyer. Voor de observatoren was deze verhaallijn niet duidelijk, behalve dat er iemand geboren werd, die gekleed en opgevoed moest worden.</p>
Duur voorstelling	60 minuten
Aantal dove spelers	12
Aantal horende spelers	geen
Spel	saai, traag en nauwelijks expressie; slaapverwekkend
Gebarentaal	Er wordt nauwelijks gebarentaal gebruikt, alleen gebarennamen. Acteurs introduceren hun eigen gebarennaam.
Tolk	geen
Geluid/muziek	muziek, maar observatoren weten niet wat voor muziek
Decor/rekwisieten	trap en raamkozijnen die een huis suggereren
Kleding	kleding uit eind negentiende eeuw
Licht	verschillende lichtstanden, fade out bij scenewisselingen
Beoordeling	matig
Adresgegevens	<p>Japanese Theatre of the Deaf 2 2 16 Nisi-Shingawa Shingawa-Ku, Tokyo 141 0033 Japan</p>

Artistiek directeur: Akihiro Yonaiyama

Contactpersoon: Testuya Izaki

Telefoon: + 81 3 3779 0233

Fax: + 81 3 3779 0206

Kasper

Japanese Theatre of the Deaf (Japan)

Goya en la Quinta del Sordo

(In the House of the Deaf Man)

Gallaudet University Theatre Arts Department (USA)

Titel voorstelling	MAX-I-MIME
Uitvoerende artiest	Max Fomitchev
Land	Canada
Gezien door	Jean Couprie, John van Gelder
Doelgroep	familievoorstelling
Korte inhoud voorstelling	meerdere korte schetsen, waaronder 'De Magische Koffer', over een koffer met een eigen wil; 'De Stierenvechter' en 'De regenman', over een eenzame man met liefdesverdriet
Duur voorstelling	55 minuten
Aantal dove spelers	1
Aantal horende spelers	geen
Spel	komische mime, heel goed niveau, professioneel; speelt ook met publiek
Gebarentaal	geen
Tolk	geen
Geluid/muziek	geen
Decor/rekwisieten	geen decor, wel rekwisieten, zoals een koffer, een kapstok, een tafel
Kleding	mimekleding, smoking; clowneske grime
Licht	totaal, geen speciaaltjes
Beoordeling	zeer goed
Adresgegevens	Max-i-mime Studios Telefoon: + 604 728 7182 Teksttelefoon: + 604 687 0425 E-mail: maximime@shaw.ca Website: www.maximime.com

Titel voorstelling	CREATION
Uitvoerende groep	Hongkong Theatre of Deaf
Land	Hongkong, China
Opgericht in	1980
Gezien door	Jean Couprie, John van Gelder
Doelgroep	volwassenen
Korte inhoud voorstelling	<i>Creation</i> laat het publiek zien wat er vanaf de schepping is gebeurd, het ontstaan van leven onder water en op het land en uiteindelijk de komst van de mens. Deze informatie komt uit de folder. De verhaallijn was voor de observatoren niet duidelijk.
Duur voorstelling	60 minuten
Aantal dove spelers	6
Aantal horende spelers	geen
Spel	Verbeelding met handen, geen gebarentaal, maar visualiseren met handen en armen van bijvoorbeeld dieren, vulkanen, helikopters. Wel aardig om te zien, maar niet boeiend.
Gebarentaal	geen
Tolk	geen
Geluid/muziek	op geluidsband muziek, maar niet voelbaar
Decor/rekwisieten	geen decor, geen rekwisieten
Kleding	zwarte kleding met witte, lichtgevende handschoenen
Licht	totaal, en black light voor witte handschoenen
Beoordeling	redelijk
Adresgegevens	Hongkong Theatre of the Deaf P.O. Box 62395 Kwun Tong Kowloon, Hongkong Artistiek directeur: Samuel Chan

Fax: + 852 2384 4518

E-mail: hktd_sam@yahoo.com.hk

Contact: Arts with the Disabled

Association Hongkong

4/F Causeway Bay Community Centre

7 Fook Yum Road

Causeway Bay, Hongkong

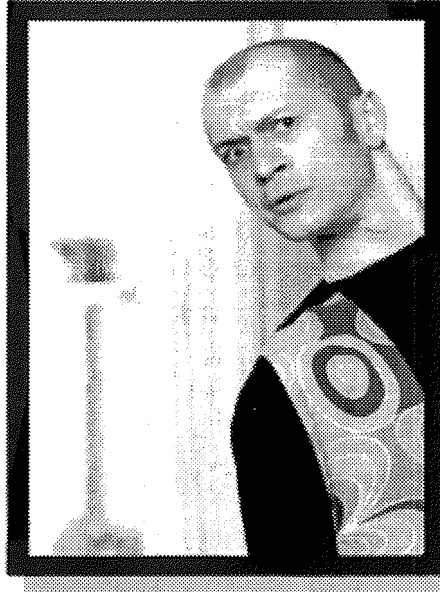
Telefoon : + 852 2855 9548

Fax: + 852 2872 5246

E-mail: ada@adahk.org.hk

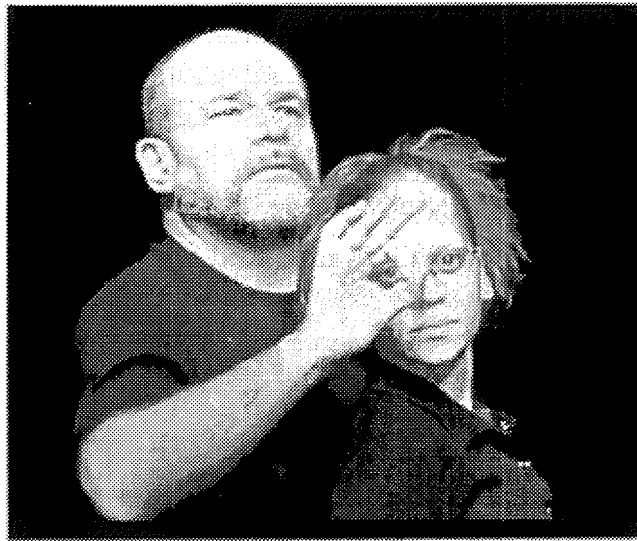
Max-i-mime

Max Fomitchev (Canada)

A Celebration of the Senses

Quest Productions (USA)

Titel voorstelling	HANNA
Uitvoerende groep	International Visual Theatre
Land	Frankrijk
Opgericht in	1976
Gezien door	Jean Couprie, John van Gelder, Teja Vossen, Perwin Schol
Doelgroep	volwassenen
Korte inhoud voorstelling	Hanna is het verhaal van een jong doof meisje dat tijdens de Tweede Wereldoorlog probeert te ontsnappen aan de door de Nazi's opgedrongen sterilisatie.
Duur voorstelling	60 minuten
Aantal dove spelers	10
Aantal horende spelers	geen
Spel	sterk visueel spel, mooie bewegingen en ruimtegebruik, met weinig tekst
Gebarentaal	Franse Gebarentaal, niet mooi, te klein, veel en profile waardoor moeilijk te volgen
Tolk	geen
Geluid/muziek	bijna voortdurend muziek, niet echt storend
Decor/rekwisieten	Geen decor, maar opvallende rekwisieten die op een hele originele wijze worden gebruikt, zoals koffers die samen een trein vormen, pratende monden op stokjes.
Kleding	Uniformen uit de Tweede Wereldoorlog, kleding uit de jaren veertig. Ook een soort maskers: soldaten hebben een gewoon masker, onderofficieren hebben een neus met een rood lintje eraan en officieren een neus met een lang rood lint.
Licht	totaal, om droom weer te geven speciaaltje
Opmerkingen	Dit is een van de weinige stukken geschreven en geregisseerd door een dove. Hij heeft een opvallend script, niet in een geschreven taal, maar in de vorm van tekeningen, zoals een filmscript.
Beoordeling	zeer goed

Adresgegevens

International Visual Theatre
Centre Socio Culturel des Sourds
Tour du Village
Chateau de Vincennes, 94300
Frankrijk

Contactpersoon: Jan Livsey
Telefoon: + 331 43 65 08 38
Fax: + 331 43 65 32 39
E-mail: ivtscs@wanadoo.fr
Website: www.ivtcsc.org

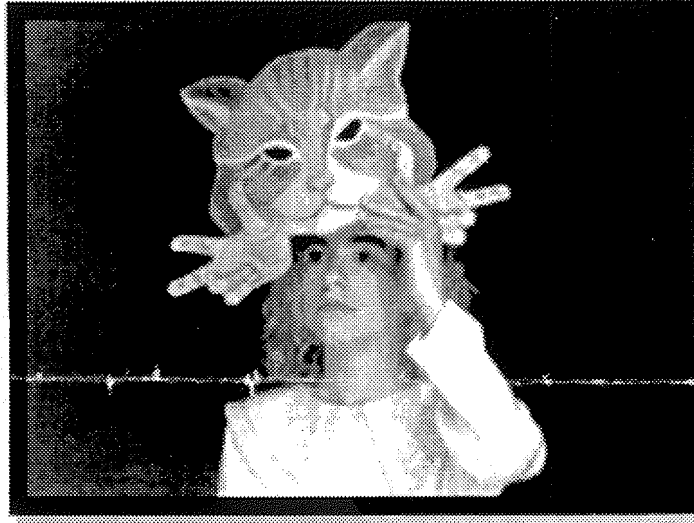
Titel voorstelling	AN EVENING OF DANCE
Uitvoerende groep	China Disabled Person's Federation Performing Arts Troupe Pentimento, internationaal gezelschap van studenten van Gallaudet University
Land	Respectievelijk: China verschillende nationaliteiten
Opgericht in	respectievelijk: 1987 ?
Gezien door	Ali Shafiee
Doelgroep	volwassenen
Korte inhoud voorstelling	My Dream, China: klassieke Chinese dans, 3 choreografieën, onder andere uit de Han Dynastie, duizenden jaren geleden. Pentimento: moderne dans, 4 choreografieën.
Duur voorstelling	2 uur onderbroken door een pauze van 15 minuten
Aantal dove dansers	My Dream: 12 Pentimento: 9
Aantal horende dansers	geen
Dans	Beide groepen zijn uiterst professioneel. Zowel de klassieke dans uit China als de moderne dans van de studenten van Gallaudet is professioneel.
Gebarentaal	geen
Tolk	geen
Geluid/muziek	muziek op geluidsband, voelbaar
Decor/rekwisieten	geen
Kleding	klassieke Chinese kostuums moderne danskleding
Licht	prachtig lichtplan, met veel speciaaltjes
Beoordeling	zeer goed
Adresgegevens	China Disabled Person's Federation #44, Beishizi Street Dongcheng District Beijing, 100006 China

Artistiek directeur: Cai Jianming
Contactpersoon: Eric Zhang en
Tingting Liu
Telefoon: + 8610 6525 4117 of 6513 9719
Fax: + 8610 6524 8527 of 6513 9722
E-mail: yst@cdpf.org.cn

quest4arts@aol.com

Hanna

International Visual Theatre (France)

Creation

Hong Kong Theatre of Deaf (Hong Kong, China)

Titel voorstelling	AN EVENING OF STORYTELLING
Uitvoerende groep	verhalenvertellers uit verschillende landen observator heeft alleen Robert Farmer gezien
Lan	Australië
Actief sinds	1994
Gezien door	Ali Shafiee
Doelgroep	volwassenen
Korte inhoud voorstelling	Stand-up comedian Robert Farmer vertelt moppen en verhalen.
Duur voorstelling	30 minuten
Aantal dove spelers	1
Aantal horende spelers	geen
Spel	solo, heel expressief
Gebarentaal	prachtige gebarentaal, heel goed te volgen
Tolk	geen
Geluid/muziek	geen
Decor/rekwisieten	geen
Kleding	gewone, alledaagse kleding
Licht	gewone verlichting plus twee theaterspots
Opmerkingen	De voorstelling wordt niet in een theater- zaal gespeeld, maar in een hal in het Convention Centre. Deze manier van verhalen vertellen is typerend voor de dovencultuur.
Beoordeling	zeer goed
Adresgegevens	Levent Beskardes (Frankrijk) Fax: + 33 143 873 11 73 Peter Cook (Verenigde Staten) E-mail: peterscook@aol.com Fax: + 818 240 62 89 Website: www.deafpetercook.com Robert Farmer (Australië) E-mail: robroyfarmer@hotmail.com Website: www.expage.com/robroyshow

Manny Hernandez (Verenigde Staten)
E-mail: MannyASL4@aol.com
Website: www.ASLStorytelling.com

Illusion of ASL (Verenigde Staten)
E-mail: illusionofasl@hotmail.com
Website: www.illusionofasl.com

C.J. Jones (Verenigde Staten)
E-mail: SignWorldTv@aol.com
Teksttelefoon/fax: + 818 880 07 83
Website: www.signworldtv.com

Ella Mae Lentz (Verenigde Staten)
E-mail: emlentz@pacbell.net
Telefoon/fax: + 510 537 77 17

Alexander Martianov (Rusland)
Fax: + 095 249 04 34 / + 095 241 53 52

Mark Morales (Verenigde Staten)
E-mail: Tsarivan4@aol.com
Mark.Morales@Gallaudet.edu

Terrylene Sacchette (Verenigde Staten)
E-mail: info@terrylene.com
Website: www.terrylene.com

Billy Seago (Verenigde Staten)
E-mail: Lirubi@aol.com

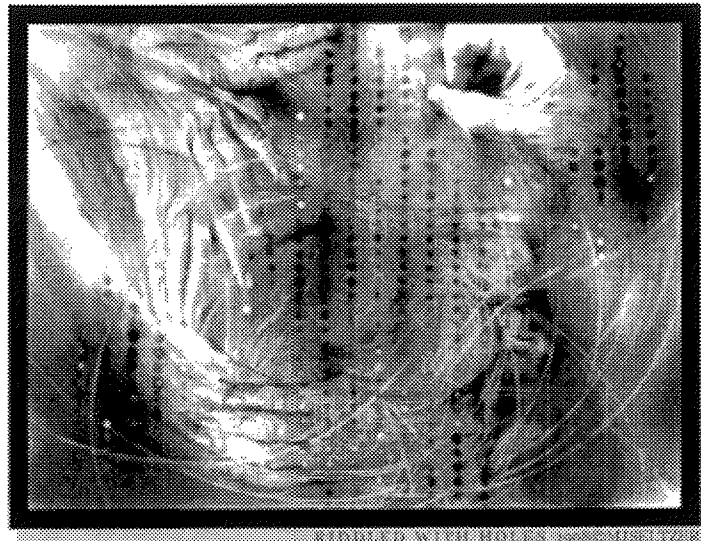
Trio-art (Duitsland)
E-mail: goschi67@web.de
Fax: + 49 40 88 09 87 21

An Evening of Dance

My Dream (China) and Pentimento (International)

An Evening of Storytelling

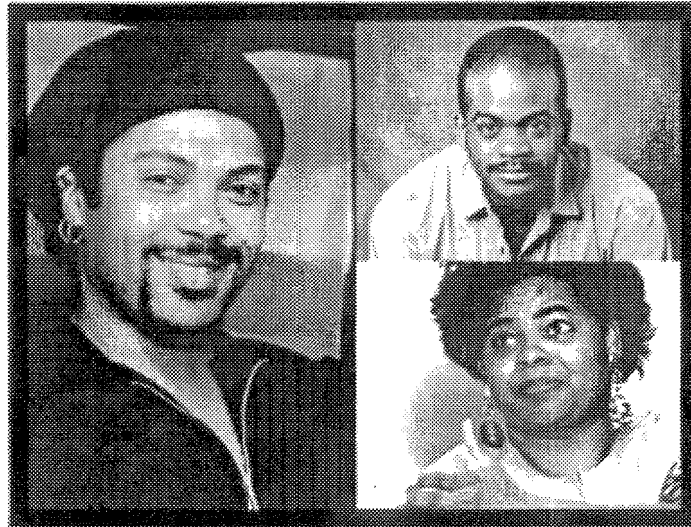

Titel voorstelling	FALLING ON HEARING EYES
Uitvoerende groep	The National Theatre of the Deaf
Land	Verenigde Staten
Gezien door	Ali Shafiee
Doelgroep	volwassenen
Korte inhoud voorstelling	Een dove clown wil aan het publiek belangrijke informatie geven over de dovencultuur. Hij vertelt in ASL onder andere over CI, gebarentaal, orale opvoeding. Een horende clown fungeert als tolk en technicus, maar weet voortdurend de informatie verkeerd over te brengen en de apparatuur onklaar te maken.
Duur voorstelling	60 minuten
Aantal dove spelers	1
Aantal horende spelers	1
Spel	Goede lichaamshouding, uitstekende expressie, komische kwaliteiten, pittige dialogen goed samenspel. Ook 'poppenspel' met armen en handen.
Gebarentaal	ASL, moeilijk te volgen, vanwege gebrekkige beeldende kwaliteiten. Stukken mime beter te volgen.
Tolk	De tolk speelt mee in de rol van een horende clown.
Geluid/muziek	Er is muziek op een geluidsband, maar observator weet niet welke muziek. Wel voelbaar.
Decor/rekwisieten	absurdistisch, apart
Kleding	gewone alledaagse kleding
Licht	totaal
Beoordeling	goed
Adresgegevens	National Theatre of the Deaf 55 Van Dyke Avenue, Suite 312 Hartford, CT 06106 Verenigde Staten Contactpersoon: Mike Lamitola, artistiek manager (Tekst)telefoon: + 860 724 5179

Fax: + 860 550 7974
E-mail: ML@ntd.org; info@ntd.org
Website: www.ntd.org

Titel voorstelling	Geen
Uitvoerende groep	Toys Theatre
Land	Rusland
Gezien door	Ali Shafiee, Perwin Schol, John van Gelder
Doelgroep	familievoorstelling
Korte inhoud voorstelling	Een opwind-pop komt tot leven en wil graag spelen, maar met wie? Uiteindelijk bedient hij met een afstandsbediening ander speelgoed en ook mensen uit het publiek.
Duur voorstelling	60 minuten
Aantal dove spelers	4
Aantal horende spelers	geen
Spel	Professionele mime. Prachtige gestileerde bewegingen. Een man speelt een klein opwindpoppetje. Hij loopt op zijn knieën, maar het is net alsof hij echt klein is.
Gebarentaal	geen
Tolk	geen
Geluid/muziek	muziek op een geluidsband, erg hard
Decor/rekwisieten	geen
Kleding	erg mooie kleding
Licht	gewoon totaal
Opmerkingen	De groep speelt deze voorstelling al 14 jaar.
Beoordeling	goed
Adresgegevens	Directeur: Oleg Golovushkin Contactpersoon: Marina Fanshteyn, CEO xeAxe International Telefoon/Fax: + 718 226 7403 E-mail: info@toystheater.com marina@xeaxe.com oleg@toystheater.com Website: www.toystheater.com www.xeaxe.com

***Black & Deaf in America:
A Glimpse Towards Home***
Commissioned by Deaf Way II

Two Short Plays by Chekhov
The Norwegian Sign Language Theatre (Norway)

Titel voorstelling	BLACK AND DEAF IN AMERICA: A GLIMPSE TOWARDS HOME
Uitvoerende groep	Gallaudet theateropleiding
Land	Verenigde Staten
Gezien door	Ali Shafiee, John van Gelder
Doelgroep	volwassenen
Korte inhoud voorstelling	korte impressies over het leven in een gezin, met een horende vader en moeder, en een dove zoon
Duur voorstelling	60 minuten
Aantal dove spelers	3
Aantal horende spelers	2
Spel	Er is nauwelijks sprake van spel. Het verhaal wordt verteld in Engels en in ASL, maar is niet gedramatiseerd.
Gebarentaal	Het verhaal wordt verteld in ASL. ASL is voor niet-Amerikanen moeilijk te volgen, omdat deze taal zo weinig iconisch (beeldend) is en er veel vingerspelling wordt gebruikt. Het is daarom niet duidelijk waar het verhaal over gaat. Een scène gaat over AIDS, maar wat erover gezegd wordt is de observatoren ontgaan.
Tolk	2 tolken die meespelen
Geluid/muziek	muziek op de geluidsband, maar observatoren weten niet welke muziek
Decor/rekwisieten	een eettafel met borden, bestek, fruit enz.
Kleding	eenvoudige, alledaagse kleding
Licht	erg mooi, veel speciaaltjes en veel verschillende lichtstanden
Opmerkingen	niet echt theater, meer een vertelling, monoloog
Beoordeling	moeilijk te beoordelen, omdat de inhoud van het verhaal de observatoren is ontgaan
Adresgegevens	Gallaudet University E-mail: quest4arts@aol.com

Titel voorstelling	TWO SHORT PLAYS BY CHEKHOV
Uitvoerende groep	The Norwegian Sign Language Theater (NSLT)
Land	Noorwegen
Opgericht in	1999
Gezien door	Ali Shafiee, Jean Couprie, John van Gelder, Perwin Schol
Doelgroep	volwassenen
Korte inhoud voorstelling	<p>Twee verhalen van Tsjechov. Het eerste verhaal: Harmful Effects of Tobacco, gaat over een man die zegt een toespraak te gaan houden over de gevaren van het roken, maar uiteindelijk vertelt hij van alles over zijn leven, zijn vrouw, zijn onzekerheden en zijn dromen, en helemaal niets over roken.</p> <p>In het tweede verhaal wil een man een vrouw ten huwelijk vragen, maar vanuit verlegenheid en onhandigheid praat hij over de kersentuin en verzeilt in een conflict.</p>
Duur voorstelling	45 minuten (15 minuten en 30 minuten)
Aantal dove spelers	3
Aantal horende spelers	geen
Spel	professionele komedie, maar soms te overdreven spel, waardoor het effect verloren gaat
Gebarentaal	<p>Noorse Gebarentaal, maar af en toe gebaren uit American Sign Language onder invloed van het verblijf op Gallaudet, waar de meeste mensen ASL gebruiken.</p> <p>Niet alle gebaren zijn te volgen, maar voor het grootste deel wel (75%). De verhaallijn komt over.</p>
Tolk	geen
Geluid/muziek	geen
Decor/rekwisieten	simpel, maar aantrekkelijk decor, bestaande uit houten blokken
Kleding	Russische kleding uit eind negentiende eeuw; veel grime, baarden en snorren
Licht	simpel totaal

Opmerkingen

Tijdens de voorstelling zit Ali naast een Amerikaan. Die kan helemaal niets van de Noorse Gebarentaal volgen. Opvallend is hoe weinig dove Amerikanen begrijpen van andere gebarentalen. ASL is lang zo beeldend niet als de andere gebarentalen. Bovendien komen dove Amerikanen, net als horende Amerikanen, niet vaak in aanraking met andere talen, omdat Amerika zo groot is en ze altijd zijn omringd door respectievelijk ASL en Engels.

Beoordeling

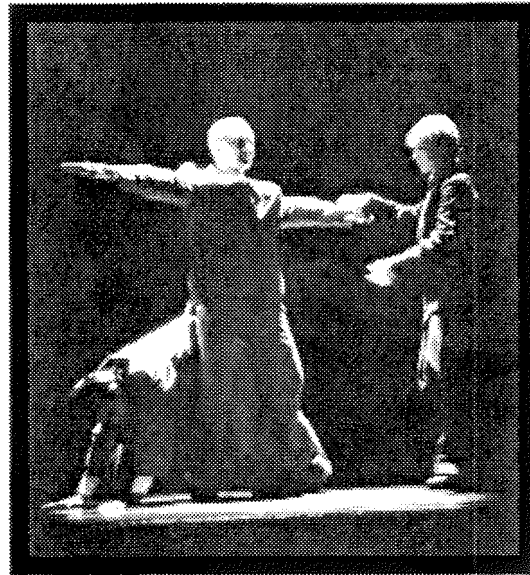
goed

Adresgegevens

Det Norske Tegnspråktheater
Sven Brunstgt 7
0166 Oslo
Noorwegen

Artistiek directeur: Mira Zuckermann
Contactpersoon: Sverre Randin
Telefoon: + 47 22 20 75 50
Mobiël: + 47 92 09 56 00
Fax: + 47 22 20 77 67
E-mail: srandi@online.no

Dreams about Flying
Pantomima S.I. (Czech Republic)

The Strangers

ARBOS - Company for Music and Theatre (Austria)

Titel voorstelling	DREAMS ABOUT FLYING
Uitvoerende groep	Pantomima System International (S.I.)
Land	Tsjechië
Opgericht in	1981
Gezien door	Ali Shafiee, John van Gelder, Jean Couprie
Doelgroep	volwassenen
Korte inhoud voorstelling	In dromen is alles mogelijk. Veel mensen dromen dat ze kunnen vliegen. De droom verschilt van de werkelijkheid. Soms is de werkelijkheid mooier dan de droom, soms is de droom mooier dan de werkelijkheid. Vliegen als symbool voor het menselijk (on)vermogen
Duur voorstelling	55 minuten
Aantal dove spelers	7 mimespelers, 1 danseres
Aantal horende spelers	geen
Spel	De mime is amateuristisch. Weinig gezichts-expressie. De dans is professioneel. Eén mime-speler beweegt mooi. Verhaallijn is wel duidelijk te volgen. Ritme is te traag. Geen hoogtepunten. Behalve in de dans. Maar de relatie tussen de dans en het mime-spel is niet duidelijk.
Gebarentaal	geen
Tolk	geen
Geluid/muziek	muziek op geluidsband, maar onbekend welke muziek
Decor/rekwisieten	stoelen van hotel meegenomen
Kleding	niet bijzonder
Licht	niet bijzonder
Beoordeling	matig
Adresgegevens	Pantomina System International KDN Vodava 35 612 00 Brno Tsjechië

Regisseur: Jindrich Zemánek
Telefoon: + 420 5 41 21 24 01
Fax: + 420 5 41 21 13 89
E-mail: ecpn@seznam.cz
of escpn@ecpn.cz
Website: www.ecpn.cz

Titel voorstelling	THE STRANGERS
Uitvoerende groep	ARBOS
Land	Oostenrijk
Opgericht in	1993
Gezien door	Mieke Julien, John van Gelder, Jean Couprie
Doelgroep	volwassenen
Korte inhoud voorstelling	<p>The Strangers is een toneelstuk van de Bosniër Dzevad Karahasan. Het gaat over een vreemde deling die naar het westen gaat. Hij wordt uiteindelijk beroemd omdat hij een meervoudige moord begaat en ontwikkelt zich als artiest. Hij ontwerpt kleding en schrijft boeken. Uiteindelijk pleegt hij zelfmoord.</p> <p>De artistiek leider van het doventheater van ARBOS, Horst Dittrich, vertelt steeds tussen door in het kort de inhoud van de komende scène. Bovendien staat iedere scène op papier omschreven.</p>
Duur voorstelling	75 minuten
Aantal dove spelers	1
Aantal horende spelers	1 tolk, 3 muzikanten
Spel	<p>Mooi gebruik van de ruimte. Spelers bewegen door de ruimte en ten opzichte van elkaar als in een dans. Er wordt op een originele manier gebruikgemaakt van decorstukken. Een bedspiraal functioneert bijvoorbeeld als gevangenis, als catwalk voor mannequins en als tafel in een restaurant.</p> <p>De tekstgedeeltes zijn veel te snel, nauwelijks rustpunten, geen opbouw, geen ritme. Het is een sneltrein die maar door dendert. Het spel is niet subtiel en gevoelig. Je ziet geen enkele emotie.</p> <p>Er komen mooie symbolen in het stuk voor. De muzikanten spelen bijrollen. Bijvoorbeeld als journalist, aangegeven door een grijze hoed en een bundel potloden in de hand, waarmee ze Mikado spelen. Even later spelen de muzikanten ober, aangegeven door een wit overhemd en een dienblad in de hand met een koffiekopje erop.</p>

	De zelfmoord is heel mooi aangegeven door een potlood door een stuk papier te steken.
Gebarentaal	<p>De vertaling van de tekst is heel slecht. Er is letterlijk vertaald. Bijvoorbeeld in: 'Sie müssen Ihren Kräften sparen' is 'sparen' letterlijk vertaald, zoals in geld sparen.</p> <p>De tolk gebaart 'Mein lieber Ackermann', de aanspreekvorm, terwijl dat in gebarentalen niet bestaat.</p> <p>Er wordt dus geen Oostenrijkse gebarentaal gebruikt, maar Duits, ondersteund met gebaren. De verhaallijn is niet te volgen.</p> <p>Zowel de dove acteur als de horende actrice/ tolk gebaren veel te snel en passen de regels van de grammatica van de gebarentaal niet toe. (Geen rol nemen, geen duidelijk localisatie, geen tijdlijnen enz.). Ze gebaren veel te vaak en profiel, zodat het moeilijk te volgen is.</p> <p>Eenmaal gebaart de dove acteur met zijn arm om de nek van de actrice. En eenmaal als zij bij hem op schoot ligt, aardige vondst.</p>
Tolk	<p>Het is heel slecht dat de tolk een hoofdrol heeft. Ze spreekt zelf Duits en ondersteunt haar tekst met gebaren (onbegrijpelijk). Bovendien geeft ze de dove acteur stem. Daardoor is ze voortdurend aan het woord. En drukt ze de dove acteur bijna van het podium. Ze heeft bovendien een lelijke stem, onaangenaam om de hele tijd naar te moeten luisteren.</p>
Geluid/muziek	Er zijn 3 muzikanten op het podium. Ze spelen bijrollen. Ze bewegen mooi over het podium, steeds op een andere manier. Ze maken muziek met instrumenten, maar ook met stokken, potloden, lepels. Leuk om naar te kijken.
Decor/rekwisieten	Mooi begin: schimmenspel van dansende paren tijdens een bruiloft. Eenvoudig, smaakvol decor. Zie spel.
Kleding	Goed idee om muzikanten bijrollen te laten spelen in steeds andere kleding. Kleding van de vrouw is mooi, van de man niet opvallend.
Licht	Totaal en speciaaltjes. Mooi uitgelicht. Fade out bij scénewisselingen.
Opmerkingen	Het is opvallend bij hoeveel toneelstukken er live muziek is of muziek op een geluidsband.

Het lijkt wel alsof de makers bang zijn voor de stilte. Een ontwikkeling die te betreuren valt. Omdat het vrijwel nooit stil is, wordt de gebarentaal beeld bij geluid, in plaats van geluid bij beeld.

Beoordeling

Vormgeving zeer goed; spel matig; gebarentaal zeer matig.

Adresgegevens

ARBOS
Weiserhofstr. 5
A-5020 Salzburg
Oostenrijk

Contactpersoon: Herbert Gantschacher,
directeur

Telefoon/fax: + 43 463 870 359

E-mail: arbos.carinthia@utanet.net

Website: www.arbos.at

White Frost Falls

Quest Productions (USA)

Global Movement: The World of Deaf Dance

Titel voorstelling	GLOBAL MOVEMENT: THE WORLD OF DEAF DANCE
Uitvoerende groep	ANSOC (National Association of Deaf People of Cuba) Astad Deboo (choreograaf en danser) R. Karthika (danser) The Action Players Telos Studio
Land	respectievelijk: Cuba India India Duitsland
Opgericht in	respectievelijk: 1993 ? 1973 1981
Gezien door	Ali Shafiee, Jean Couprie, John van Gelder
Doelgroep	volwassenen
Korte inhoud voorstelling	In deze voorstelling zijn verschillende dansvoorstellingen samengebracht, uit Cuba (volksdans), uit India (klassieke dans en werk van hedendaagse choreograaf) en uit Duitsland (moderne dans).
Duur voorstelling	75 minuten
Aantal dove spelers	De Indiase klassieke dansgroep bestaat geheel uit dove dansers. De Cubaanse groep bestaat uit slechthorenden en een horende. De Duitse groep bestaat uit twee horenden en een danser met een cochleair implantaat (CI).
Aantal horende spelers	zie boven
Spel/dans	De beide bijdragen uit India zijn klassiek van vorm. De dansers bewegen elegant en mooi, maar het tempo is langzaam waardoor de dans als slaapverwekkend wordt ervaren. De Cubaanse groep brengt echte volksdans, vrolijk, met live muziek. De Duitsers brengen moderne dans, leuk om te zien, maar niet echt van professionele kwaliteit.
Gebarentaal	geen

Tolk	geen
Geluid/muziek	Bij alle dans is muziek, alleen bij Cuba live muziek. Voor de rest wordt gebruikgemaakt van muziek-cd's. De muziek is voelbaar voor het dove publiek.
Decor/rekwisieten	geen decor
Kleding	De kleding is mooi. Klassieke Indiase kleding, Cubaanse kleding met rieten hoeden. De Duitse dansers dragen een modern lila pak.
Licht	Behalve bij Cuba (gewoon totaal) wordt er gebruikgemaakt van speciaaltjes.
Opmerkingen	Het is de vraag of deze voorstelling tot de dovencultuur gerekend moet worden. De Indiase dansen zijn vergelijkbaar met dansen van horende dansers uit India. Dat geldt ook voor de Cubaanse volksdansen. De Duitsers brengen moderne dans, maar de dansers zijn niet doof. Het lijkt dus meer op het kopiëren van een horende cultuur dan op dans als uiting van de dovencultuur.
Beoordeling	redelijk
Adresgegevens	<p>1. Asociación Nacional de Sordos de Cuba (ANSOC) Calle 26 No. 4305 e/ 22 y 45 Playa Ciudad de Habana Cuba</p> <p>Contactpersoon: Miriam Meneses Volume Artistiek directeur: Ernesto Savon Cirill Fax + 53 7 20 40 697 E-mail ansoc@infomed.sld.cu</p> <p>2. Astad Deboo B7. Shapur Baug V.P. Road Mumbai 400 004 India</p> <p>Telefoon + 91 22 387 96 04 Fax + 91 22 388 45 20 E-mail astaddeboo@hotmail.com</p>

3.
TELOS – Studio
Florianstrasse 20
70188 Stuttgart
Duitsland

Contactpersoon: Ursula Bischoff-Musshake
Telefoon: + 49 7 11 28 28 71
Fax: + 49 7 11 28 18 24
E-mail: info@telos-studio.de
Website: www.telos-studio.de

Fifteen Strings of Cash

Theatre of the Silence (Hong Kong, China)

The Deaf World of Magic

Matthew "Magic" Morgan (USA)

Titel voorstelling	FIFTEEN STRINGS OF CASH
Uitvoerende groep	Theatre of Silence
Land	Hongkong, China
Opgericht in	2000
Gezien door	Jean Couprie, John van Gelder, Ali Shafiee
Doelgroep	volwassenen
Korte inhoud voorstelling	Een oud Chinees toneelstuk in een nieuwe vorm. Twee jonge mensen worden valselijk beschuldigd van moord. Ze krijgen geen eerlijke rechtszaak. Dank zij een intelligente magistraat worden ze gered van de dood door het zwaard.
Duur voorstelling	75 minuten
Aantal dove spelers	6, in dubbelrollen
Aantal horende spelers	1
Spel	Mooi gebruik van de ruimte. Mooie lichaamsbewegingen, lichaams- en gezichtsexpressie.
Gebarentaal	Er wordt heel weinig gebarentaal gebruikt, veel meer mime. Sterk visuele voorstelling die gemakkelijk te volgen is.
Tolk	Geen idee. Er staat wel iemand in de flyer als 'sign interpreter'. Verder wordt er gebruikgemaakt van boven-titeling in Engels en Chinees, die vanuit een laptop op de bovenkant van het decor wordt geprojecteerd. Heel mooi.
Geluid/muziek	Er zijn twee muzikanten. Hun instrumenten liggen op een tafel aan de zijkant van het decor. Ze maken live muziek, maar hun aanwezigheid stoort het beeld niet.
Decor	Mooie Chinese achtergrond, verder eenvoudig meubilair.
Kleding	Prachtige traditionele kostuums. Veel verschillende baarden en pruiken.
Licht	Totaal, fade out, fade voor scène-wisseling.
Beoordeling	goed tot zeer goed

Adresgegevens

Theater of the Silence
P.O.Box 23465
Wan Chai, Hongkong

Contact: Arts with the Disabled
Association Hongkong
Adres: 4/F Causeway Bay Community
Centre
7 Fook Yum Road
Causeway Bay, Hongkong
Telefoon: + 852 2855 9548
Fax: + 852 2872 5246
Email: ada@adahk.org.hk

Titel voorstelling	THE DEAF WORLD OF MAGIC
Uitvoerende groep	Matthew 'Magic' Morgan
Land	Verenigde Staten
Actief sinds	?
Gezien door	Jean Couprie
Doelgroep	familievoorstelling
Korte inhoud voorstelling	Professionele goochel- en magievoorstelling met veel duiven en eenden. Verder met apparaat waarin mensen verdwijnen.
Duur voorstelling	60 minuten
Aantal dove spelers	1 dove goochelaar en twee dove assistentes
Aantal horende spelers	geen
Spel	De presentatie van de goochelaar is professioneel, maar de presentatie van de assistentes is amateuristisch. Ze bewegen niet soepel over het podium.
Gebarentaal	De goochelaar gebruikt American Sign Language. Observator kan de ASL voor 75% volgen.
Tolk	geen
Geluid/muziek	geen
Decor/rekwisieten	geen decor, wel rekwisieten
Kleding	goochelpak, assistentes hebben geen mooie kleding aan
Licht	totaal, geen speciaaltjes
Opmerkingen	Deze voorstelling is niet typisch dovencultuur. Ook horenden kunnen een goochel- of magievoorstelling geven. Het enige is dat deze illusionist een gebarentaal gebruikt als voertaal voor zijn voorstelling. Er zitten wel af en toe grapjes in over gebarentaal, zoals een gebarend eend die met zijn poten wappert.
Beoordeling	goed
Adresgegevens	Matthew Magic Morgan 1524 South 87th Street West Allis, WI 53214 (Tekst)telefoon: + 414 258 77 90 Fax: + 414 258 77 10 E-mail: matt@magicmorgan.com Website: www.magicmorgan.com

The Mystery of the Circus
Where No-one Heard a Word
and
Planet Trek
Seña y Verbo (Mexico)

Toys Theatre
(Russia)

Titel voorstelling	PLANET TREK (Viajes Planetarios)
Uitvoerende groep	Seña y Verbo
Land	Mexico
Opgericht in	1993
Gezien door	John van Gelder, Mieke Julien
Doelgroep	jongeren, familievoorstelling
Korte inhoud voorstelling	Een jonge ruimte reiziger, Prix, reist door het heelal en komt in aanraking met verschillende buitenaardse culturen. Ze leert met vallen en opstaan met de uitdagingen van het volwassen bestaan om te gaan. Het stuk is gebaseerd op de korte verhalen van de Poolse schrijver Stanislav Lem.
Duur voorstelling	75 minuten
Totaal aantal spelers	4 spelers, 1 speler/tolk, 1 drummer
Aantal dove spelers	waarschijnlijk 2
Aantal horende spelers	?
Spel	<ul style="list-style-type: none"> - Leuke verbeelding van buitenaardse wezens op verschillende planeten door verschillende bewegingen (gedragingen). - Het ontbreekt aan ritme en opbouw. Er is geen hoogtepunt. - Het is te lang en te veel van hetzelfde. - Het is te druk en kent geen rustpunten.
Gebarentaal	Het stuk wordt gespeeld in de Mexicaanse Gebarentaal en is niet aangepast aan een internationaal publiek. Mieke kan het maar voor de helft volgen, John voor 75%. Soms wordt er gebruikgemaakt van een verteller die iets vertelt in gebarentaal (kleine gebarenruimte) en tegelijkertijd beelden andere spelers in spel (groot) hetzelfde uit. Een lichaam is de raket, borsten zijn knoppen waarmee de raket wordt bediend. Leuk om te zien. Soms worden vierhandengebaren gebruikt.
Tolk	De tolk speelt mee als ruimte reiziger en tolkt in het Spaans. De stem van de tolk is niet aangenaam en bovendien niet goed versterkt. Het is een blikkig geluid, zonder dictie en intonatie. Vermoeiend om naar te luisteren.

Geluid/muziek	<p>Er is een live drummer, die helaas midden in beeld zit. Beter zou zijn aan de zijkant. De stem van de tolk is niet prettig om naar te luisteren. Bovendien is er ook nog een geluidsband met geluid en fragmenten muziek.</p> <p>De voorstelling zit dus van het begin tot het einde boordevol geluid. Daardoor wordt de gebarentaal naar het tweede plan verdrongen.</p>
Decor en rekwisieten	<p>Er is geen decor. Er worden wel rekwisieten gebruikt. Bijvoorbeeld zwarte paraplu's worden in de ene scène gebruikt als geweren en in een volgende scène als symbool voor isolement. Lichtgevende balletjes worden gebruikt als symbool voor sterren.</p> <p>Leuk is ook het gebruik van pictogrammen. Voor iedereen begrijpelijk: verboden te zitten, verboden te staan, verboden te plassen, verboden te drinken, verboden te ademen.</p>
Kleding	aardige kleding, maar niet bijzonder
Licht	aardig licht, maar niet bijzonder
Beweging	De voorstelling is mooi gechoreografeerd, zoals de spelers de ruimte gebruiken op steeds wisselende plaatsen in steeds wisselende combinaties.
Opmerkingen	Het is niet duidelijk is wie horend is en wie doof.
Beoordeling	redelijk
Adresgegevens	<p>Seña y Verbo Teatro de Sordos Cuernavaco 152-A Col. Condesa Mexico DF 06140</p> <p>Contactpersoon: Alberto Lomnitz, directeur Telefoon: + 52 11 60 12 E-mail: teatrosordos@laneta.apc.org</p>

Titel voorstelling	LITTLE RED RIDING HOOD
Uitvoerende groep	The Norwegian Sign Language Theatre (NSLT)
Land	Noorwegen
Opgericht in	1999
Gezien door	Perwin Schol, Ali Shafiee
Doelgroep	jonge kinderen
Korte inhoud voorstelling	Roodkapje, die doof is, wordt door haar ouders in bed gestopt en voorgelezen. Tijdens het voorlezen veranderen de ouders in een vogeltje en in de wolf.
Duur voorstelling	30 minuten
Totaal aantal spelers	4 spelers
Aantal dove spelers	4 spelers
Aantal horende spelers	geen
Spel	goed en toegespitst op jonge kinderen
Gebarentaal	De gebarentaal was goed te volgen.
Tolk	geen
Geluid/muziek	geen
Decor en rekvisieten	Er is een zeer eenvoudig decor. Het decor bestaat uit een groene lap op de grond en een bed. Een trapje is de boom.
Kleding	sprookjesachtig De bedsprei wordt later in het verhaal de rode mantel van Roodkapje.
Licht	geen
Opmerkingen	De voorstelling wordt buiten in het gras gespeeld.
Beoordeling	aardig
Adresgegevens	Det Norske Tegnspråktheater Sven Brunsgt 7 C0166 Oslo Noorwegen

Titel voorstelling	MOSTLY ABOUT ANIMALS
Uitvoerende groep	Tystteater
Land	Zweden
Gezien door	Perwin Schol
Doelgroep	familievoorstelling
Korte inhoud voorstelling	Bekende verhaaltjes over dieren worden nagespeeld, o.a. Schildpad en Haas. Haas denkt dat hij de snelste is maar Schildpad wint de wedstrijd.
Duur voorstelling	60 minuten
Totaal aantal spelers	5 spelers
Aantal dove spelers	4 spelers
Aantal horende spelers	1 speler
Spel	Goed en expressief. Het is leuk om hun dierengebaren en -bewegingen te zien.
Gebarentaal	De gebarentaal was goed te volgen.
Tolk	geen
Geluid/muziek	geen
Decor en rekvisieten	Opvouwbare panelen vormen het decor. Verder wordt er gewerkt met simpele rekvisieten.
Kleding	De kleding is gemaakt in de kleuren van de dieren.
Licht	spots
Opmerkingen	De observator heeft vooral geobserveerd hoe de acteurs de dierenbewegingen maakten in vergelijking met de dierenbewegingen in onze voorstelling <i>Kan jij een ei?</i> .
Beoordeling	goed
Adresgegevens	S - 145 83 Norsborg Zweden T + 46 8 531 991 00 F + 46 8 531 830 12 E barbro.gramen@riksteatern.se
	Artistiek directeur: Tom Fjordefalk

4

**INTERVIEWS
UITVOERENDE
KUNSTENAARS**

INLEIDING

Voorafgaand aan de officiële opening van Deaf Way II was er een week speciaal voor deelnemende artiesten. In die week konden zij repeteren, technische doorlopen houden, het decor verzorgen, tentoonstellingen inrichten, maar vooral elkaar ontmoeten en van gedachten wisselen.

Iedere avond werd voor het laatste gelegenheid gegeven in The Old Jim, het oudste gebouw op de campus van Gallaudet University, waar door de organisatie een hapje en een drankje werden aangeboden.

De acteurs van Handtheater hebben in die week korte gesprekken gevoerd met artiesten van verschillende nationaliteiten en deze gesprekken op video opgenomen. De tekst is vertaald van de verschillende gebarentalen naar het geschreven Nederlands. In dit hoofdstuk zijn fragmenten uit de gesprekken met twaalf artiesten opgenomen.

IOSIF SCHNEIDERMAN

Ik ben geboren in Rusland, in Siberië. Toen ik twee jaar oud was, werd ik ernstig ziek. Mijn ouders wisten zich geen raad en lieten mij opnemen in het ziekenhuis. Door die ziekte ben ik doof geworden. Later ging ik naar een dovenschool in Leningrad, het huidige Sint Petersburg. Die dovenschool had ook een theateropleiding die wilde ik graag doen. Ik bruisde van de ideeën.

Toen ik negentien jaar oud was, ben ik – naast mijn school – bij een horende theatergroep gaan spelen. Nadat ik mijn diploma had gehaald, ben ik naar Moskou verhuisd en ben ik daar mime en theater gaan spelen. Ik werk nu al veertig jaar als acteur.

In 1989 ben ik op Deaf Way I geweest, ook in Washington DC, met een theatergroep uit Moskou. Ik ontmoette toen verschillende dove mensen van allerlei nationaliteiten. Het beviel mij heel goed om hier te zijn en toen kreeg ik een contract aangeboden om in de Verenigde Staten te komen werken bij The National Theatre of the Deaf.

Ik ben nu aangesteld om de openingsshow van Deaf Way II te verzorgen.

Wij spelen met onze groep theater, komedie en ook clownerie.

Ik houd er van om internationale gebarentaal te gebruiken zodat iedereen ons kan volgen. Niet iedereen beheerst namelijk American Sign Language of Russische Gebarentaal.

Ik ben niet alleen acteur maar ook beeldend kunstenaar. Ik schilder en beeldhouw graag. Ik ga vaak naar conferenties om ervaringen uit te wisselen met andere dove kunstenaars. In dat opzicht is Amerika geweldig want er zijn zoveel lezingen te volgen. Dovencultuur is hier goed vertegenwoordigd. In Rusland is het theater van doven ook van goede kwaliteit - maar ik voel mij thuis in Amerika. Hier geldt vrijheid van meningsuiting.

Cleveland Signstage Theatre

Iosif Schneiderman

Acteur, mimespeler, docent mime en theater

8500 Euclid Avenue

Cleveland

Ohio 44106-0189
T (216) 229-2838
TT(216) 229-0431
F (216) 229-2769 (fax)
E ischne8285@aol.com

SERGEI CHACHELEV

Van jongs af aan wilde ik al mime spelen en clown zijn. Ik werk nu bij het Cirque du Soleil als clown. Ik heb goed contact met mijn horende collega's. Ze sluiten mij niet buiten en proberen het contact met mij te onderhouden. Ze gebruiken nauwelijks gebarentaal maar we communiceren op andere manieren, via mimiek, vingerspelling, met potlood en papier e.d. Bij het Cirque du Soleil werken mensen uit allerlei landen en die communiceren met handen en voeten met elkaar. Soms ontstaan er misverstanden en daar moeten we dan om lachen. Voor belangrijke gesprekken of voor lezingen kan ik gebruikmaken van een tolk. Ik heb wel eens genoeg van de gebrekkige communicatie en dan zoek ik dove mensen op met wie ik volop kan communiceren in gebarentaal. Ik leef in twee verschillende werelden, maar dat is geen probleem voor mij.

Ik ben naar Deaf Way II gegaan, omdat ik wist dat er veel dove mensen zouden komen. Ik heb mijn werkgever gesmeekt of ik twee weken vrij kon krijgen om het congres te bezoeken. Eerst wilde mijn werkgever dat ik gewoon doorwerkte. Ik gaf als argument dat ik altijd trouw voor het circus heb gewerkt en dat een bezoek aan Deaf Way II voor mij heel belangrijk is. Dat gaf de doorslag. Er werd een invaller voor mij aangenomen en die heb ik ingewerkt. Eigenlijk wilde ik op Deaf Way II alleen als toeschouwer aanwezig zijn, maar Iosif Schneidermann vroeg mij of ik wilde meewerken aan de openingsshow. Het maakt mij gelukkig om andere dove mensen te ontmoeten en met elkaar ervaringen uit te wisselen.

Sergei Chachelev
1383 Hawk Lake OR, Orlando, Florida 32837
F -407-856-7051
E scharom@aol.com

MAX FOMITCHEV

Ik ben geboren en getogen in Moskou. Zes jaar geleden ben ik met een Russische theatergroep naar Canada gegaan en daar gebleven. Eerst was nog niet duidelijk of ik een verblijfsvergunning zou kunnen krijgen. Na een onderzoek van vier maanden hoorde ik eindelijk dat ik mocht blijven. Ik barstte in huilen uit want al die jaren had ik in onzekerheid verkeerd. Nu woon ik in Vancouver. In 1989 heb ik Deaf Way I bezocht en ontdekte ik dat ik mij in de Verenigde Staten en Canada kon ontwikkelen op mijn vakgebied. In Rusland zeiden de horende mensen tegen mij dat ik geen acteur en clown kon worden. Ik kon mij in Rusland niet verder ontplooiën op het gebied van kunst en theater. Daarom voelde ik mij niet gebonden aan Rusland, niet aan het land of de cultuur, behalve aan mijn familie. Ik heb me in Rusland altijd een buitenstaander gevoeld.

Ik woon liever in Canada dan in Amerika. Canadezen zijn leuke mensen en het land is prachtig. Ik voel mij gelukkig in Canada. Niemand let op mij en ik word volledig geaccepteerd. Ik voel me hier zo vrij als een vogel en durf ook meer te improviseren.

Tot nu toe werk ik voornamelijk alleen, maar af en toe werk ik ook samen met dove mensen. Ik wil graag een theater oprichten van dove acteurs, maar eerst vind ik dat ik naam moet maken. Als mijn naam eenmaal bekend is in de horende wereld, kan ik meer steun verwachten. De theatergroep van dove acteurs die ik wil oprichten, gaat zich niet alleen op doven richten, maar ook op horenden.

Ik ben vroeger oraal opgevoed en ik kende geen gebarentaal. Toneelspelen heb ik geleerd van horende mensen. Daarna heb ik een theateropleiding van drie jaar gevolgd. Bij de horende theatergroep was ik de enige dove en alles ging langs mij heen. Ik leerde er niet veel van.

Toen ik bij Iosif Schneidermann ging werken in de theatergroep van doven, voelde ik mij ook buitengesloten, omdat ik geen gebarentaal beheerste. Ik ging weg. Na een jaar keerde ik terug, omdat ik het weer wilde proberen. Ik voelde toen dat ik er klaar voor was. Ik heb heel veel geleerd van Iosif en wij werken veel samen.

Zo'n congres als Deaf Way II draagt bij aan de ontplooiing van de dovencultuur. Doven kunnen hier ervaringen uitwisselen. Zo wordt de dovencultuur verspreid. Teruggekomen in hun eigen land kunnen ze initiatieven nemen ter verbetering van de dovencultuur, onder andere een eigen theater oprichten.

Deaf Way II motiveert mij om door te gaan. Ik vind wel dat Deaf Way II eigenlijk alleen een theaterfestival zou moeten worden. Er lopen hier ook dove mensen rond die geen belangstelling hebben voor kunst en theater en dat vind ik zonde. Ik ben blij dat ik in de eerste week andere dove mensen heb ontmoet die zich ook bezig houden met theater en mime.

Max- i- Studios Ph
T + 604 728 7182
TT + 604 687 0425
F + 604 687 0415
E maximime@shaw.ca
W www.maximime.com

EMANUELLE LABORIT

Mijn ouders zijn horend en toen ik klein was, spraken ze vooral met stem tegen mij. Ik had er veel moeite mee om hen te volgen. Ik ben opgegroeid op een dovenschool waar ook geen gebarentaal gebruikt werd en heel veel werd gesproken. De docenten waren horend en gebarentaal was verboden.

Toen ik zeven jaar was, nam mijn vader me mee naar het International Visual Theatre (IVT) in Parijs en ik kwam Alfredo Corrado tegen. Hij heeft het IVT opgericht. Ik was onder de indruk van hem en van al die dove mensen die gebaren maakten met elkaar. Ik had het gevoel dat mijn hart openging en de zon in mij ging schijnen.

Later ben ik bij het IVT als actrice gaan spelen. Ik heb ook als actrice gespeeld in de film. Ik heb in totaal negen Europese films geacteerd. Meestal was ik de enige dove. In twee films speelde ik met een dove collega. Dat vond ik veel te weinig. Als ik een script las, keek ik of andere rollen misschien ook door dove mensen gespeeld konden worden. Maar de regisseur en schrijver waren daar altijd bang voor en vonden één dove actrice wel genoeg. Daar baalde ik van. Ik gaf in die tijd ook gebarencursussen aan horende mensen, maar daar ben ik toen mee opgehouden. Dat kostte me te veel energie en tijd.

Als een filmregisseur van me verwacht dat ik mijn stem gebruik in de film, kijk ik eerst naar het script. Is het gebruik van mijn stem negatief bedoeld? Dan doe ik het niet en ga ik in discussie met de regisseur. Als hij goede argumenten heeft, dan zou ik het wel doen, maar slaan zijn argumenten nergens op, dan is er geen sprake van.

Toen ik bij de film werkte, vroeg ik altijd een tolk aan. Als er geen tolk kon komen, kwam ik ook niet. Als het werk klaar was en de tolk vrij had, probeerde ik mijn horende collega's te stimuleren om met mij te communiceren via geïmproviseerde gebaren. Maar mensen zijn zo verschillend, sommigen zijn heel open en maken gemakkelijk contact maar anderen durven niet, zijn erg verlegen met hun houding. Ja, op zo'n moment voel ik mij wel alleen. Als ik klaar was met een film, zocht ik bewust dove mensen op zodat ik mij heerlijk kon uitleven in mijn eigen taal. Ik vind het dan ook moeilijk om in twee werelden te leven. Dat zeg ik gewoon eerlijk tegen je. Ik schaam me er niet voor.

Zes maanden geleden vroeg het IVT of ik directeur wilde worden. Daar ben ik meteen op ingegaan.

Ik ben met het IVT meegekomen omdat de groep de voorstelling Hanna speelt op Deaf Way II. Ik zorg ervoor dat alles goed loopt en er geen problemen ontstaan. Daarnaast wil ik ook graag dove theatermensen ontmoeten en als ze goede voorstellingen geven, wil ik hen uitnodigen om naar Parijs te komen om daar hun voorstelling te geven.

Naast mijn werk als directeur van het IVT acteer ik nog steeds. In september ga ik een theatervoorstelling maken met een oude dove Fransman naar aanleiding van een interessant boek dat ik heb gelezen. De schrijfster heeft mij toestemming gegeven om het boek tot een toneelstuk te bewerken. Daar ben ik blij mee. We gaan die voorstelling overal in Frankrijk spelen.

International Visual Theatre
Tour du Village - Chateau de Vincennes -
94300 VINCENNES
T + 01 43 65 63 63
F + 01 43 65 32 39
E ivtscs@wanadoo.fr
W www.ivtscs.org

MIKE LAMITOLA

Ik ben doof geworden toen ik zes jaar oud was. Toen ik jong was, had ik nooit gedacht dat ik acteur zou kunnen worden. Op mijn twintigste jaar, ontmoette ik een dove man die had gestudeerd aan Gallaudet University en ook aan de universiteit in New York. Ik kon toen nog niet gebaren, maar door hem kwam ik in

aanraking met de theaterwereld en ik raakte daarin geïnteresseerd. Toen ik afgestudeerd was, ging ik werken in de theaterwereld. Dat doe ik nu al 25 jaar.

Op dit moment werk ik als artistiek leider bij het National Theatre of the Deaf (NTD). Het NTD is 35 jaar geleden opgericht en geeft voorstellingen overal in de Verenigde Staten voor een doof en horend publiek. Het NTD is gevestigd in een plaatsje net iets boven New York op ongeveer anderhalf uur rijden. Onze acteurs zijn doof en horend. Wij werken niet met tolken, maar met stemacteurs die meespelen. Ik wil integratie zien in onze voorstellingen en ik ben er geen voorstander van als een tolk alleen maar tolkt wat de dove acteur gebaart.

Naast het artistieke leiderschap ben ik ook verantwoordelijk voor andere zaken, zoals financiën en techniek. Ik geef ook dramalessen aan dove kinderen en jongeren. Dat vind ik heel belangrijk. Als ik zie dat dove jongeren talent hebben, vraag ik of ze bij het NTD willen spelen. Maar ik dring ze niets op. Ze moeten het zelf willen.

Het NTD speelt op Deaf Way II een voorstelling die ik heb geregisseerd. Ik heb het script aangepast en van elke rol een analyse gemaakt. Verder geef ik lessen aan dove kinderen en in mijn vrije tijd praat ik gezellig bij met dove vrienden en kennissen.

Ik vind het heel belangrijk dat de dovencultuur wordt overgedragen aan dove kinderen, vooral nu er zoveel kinderen zijn met een cochleair implantaat (CI). Onder invloed van CI wordt de dovencultuur verminderd en beperkt. Dat vind ik geen goede ontwikkeling. Dove mensen over de hele wereld moeten een stevige basis hebben. Het maakt niet uit waar het is, in Zweden, Egypte of hier.

Deaf Way II is nu al een week aan de gang en ik kan zo goed merken dat dove mensen samen sterk staan. Heb je wel eens dove mensen oorlog zien maken met elkaar? Nee, dat doen horende mensen! Dove mensen kijken ernaar en communiceren liever vreedzaam met elkaar. Omdat ze zich diep van binnen verbonden voelen met elkaar.

Mike Lamitola
Artistiek manager NTD
TT + 860 550 7971
E ml@ntd.org

LEVENT BESKARDES

Ik ben geboren en getogen in Turkije.

Toen ik jong was, ging ik veel naar films over cowboys en indianen op paarden. Thuisgekomen verkleedde ik me en gebruikte ik de lippenstift van mijn moeder om mij op te maken. Weet je waarom? Ik was de enige dove en kon met niemand communiceren. Ik ging in mijzelf gebaren maken en ook gebaren tegen de spiegel. Ik was verslaafd aan films. Films kijken was voor mij een manier om te communiceren met de acteurs en actrices in de film

Toen ik naar de dovenschool ging, kon ik eindelijk met andere dove mensen gebaren, maar films kijken was nog steeds mijn favoriet. Zo kwam ik op het idee om in films te gaan acteren. Dat raadden ze me af want ik kon mijn stem niet gebruiken. Maar ik kan toch doen alsof ik praat, zei ik, en dan synchroniseren

jullie het na. Dat vonden ze geen goed idee. Ik raakte er niet van in de put. Nee, ik werd er alleen maar strijdlustiger van.

Later werkte ik acht maanden samen met een horende mimespeler. Daarna ben ik les gaan geven aan dove belangstellenden in het clubhuis voor doven. Ik schreef en regisseerde drie voorstellingen. Alleen dove mensen speelden mee. Door de omstandigheden kwam ik zonder werk te zitten. Ik tekende en schilderde veel in die tijd. Ik had in Frankrijk Turkse vrienden die veel verstand hadden van kunst. Ze kwamen bij mij om de kunst te bekijken die ik had gemaakt. En ze vertelden mij over het International Visual Theatre (IVT). Ik besloot om niet te blijven in Turkije. Ik wilde op professioneel niveau gaan werken in Parijs. In 1981 ben ik verhuisd naar Frankrijk. Ik ging werken bij het IVT en in 1989 ben ik met het IVT naar Deaf Way I gegaan en heb daar een voorstelling gegeven. In die tijd werkte Alfredo Corrado, een dove Amerikaan bij het IVT. Later is hij weer teruggegaan naar de Verenigde Staten. Ik hoop hem hier weer tegen te komen. Ik ben heel benieuwd hoe Deaf Way II wordt. De opening op 8 juli nadert, erg spannend. Ik vind het heel leuk om contact te maken met acteurs, kunstenaars en dansers.

De voorstelling die het IVT gaat uitvoeren op The Deaf Way II heet Hanna. Ik heb het stuk zelf bedacht, geschreven en geregisseerd. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden dove mensen gesteriliseerd zodat ze geen dove kinderen meer zouden krijgen. Ze wilden alleen horende volmaakte mensen met blond haar en blauwe ogen creëren. Daar wilde ik een verhaal over maken. Alle acteurs zijn doof. Er wordt niet getolkt, want de voorstelling is heel visueel. Er is wel muziek bij, omdat de voorstelling aantrekkelijk moet zijn voor horende, dove en slechthorende mensen. Acht jaar geleden werd Hanna vertoond in Frankrijk. Voor The Deaf Way II wilde ik het stuk in reprise nemen, maar omdat het vervoer van het oorspronkelijke decor te duur was, heb ik in plaats daarvan draagbare rekvisieten gemaakt. Ik heb hard gewerkt om de rekvisieten en kleding in de oude staat te herstellen en gedeeltelijk te vervangen. Hanna wordt nu gespeeld door jonge acteurs en actrices. Ik heb hen als regisseur zien groeien in hun rol. Ik hoop dat er steeds meer jonge mensen bij ons komen werken.

Deaf Way I heeft enorme indruk op mij gemaakt. Alles was toen echt 'doof'. Nu zijn er veel meer horende mensen aanwezig en dat vind ik verwarrend. Ik heb ook wel kritiek op de organisatie. Toen Hanna was uitgekozen om op Deaf Way II gespeeld te worden, werd me gevraagd wat voor voorzieningen ik nodig had. Dat heb ik toen doorgegeven, maar toen wij hier aankwamen, was er niet veel geregeld. Weinig techniek, nauwelijks repetitietijd. Ik vond dat heel vervelend, maar de organisatie zei dat verschillende theatergroepen hier kwamen toneelspelen en wij tijd en ruimte met elkaar moesten delen. Ik ben nu nog bezig om een zo goed mogelijke locatie te regelen voor Hanna. Ik wil dat de voorstelling goed uit de verf komt. Ik ga niet doen alsof ik wel tevreden ben en achter de rug rondvertellen dat het helemaal niet zo is. Ik zeg het rechtstreeks tegen de organisatie. Zo leren ze er ook van voor de toekomst.

Ik vind ook dat Deaf Way II te veel gebieden omvat: film, kunst, theater en dans. Ik had liever gezien dat elke discipline een eigen festival heeft. Dus een filmfestival, theaterfestival, kunstfestival en een dansfestival. Niet alles in één festival proppen, dat is veel te veel.

International Visual Theatre
Tour du Village - Chateau de Vincennes -
94300 VINCENNES
T + 01 43 65 63 63
F + 01 43 65 32 39
E ivtscs@wanadoo.fr
W www.ivtscs.org

SAMUEL CHAN

Ik kom uit Hongkong. Ik ben artistiek leider van het Hongkong Theatre of the Deaf. Dat is in 1989 opgericht. In mijn theatergroep zitten zes dove acteurs. Verder hebben we twee horende medewerkers. Een van hen is verantwoordelijk voor de techniek en de muziek. De ander is tolk. Ik heb in New York een dramaopleiding gevolgd.

Ik heb dove mensen in Hongkong gevraagd of ze ook Deaf Way II wilden bezoeken in Amerika en enkele dove mensen zijn toch gekomen. Ja, de dovencultuur in Hongkong is sterk vertegenwoordigd.

Ik vind het heel inspirerend om met andere mensen uit andere landen van gedachten te wisselen over het werk dat ze doen.

Samuel Chan
Hongkong Theatre of the Deaf
p.o Box 62395
Kwun Kin
Hongkong
F (852) 2384 4518
E hktd_sam@yahoo.com.hk
hk_theatre_d@yahoo.com.hk

JIANU IANCU

Ik ben geboren in Roemenië. Toen ik 21 jaar oud was, ben ik naar de Olympische Spelen voor Doven in Zweden gegaan. Ik werkte toen met elektronica. Er was een oude man daar die vond dat ik aanleg had voor toneelspelen. Ik zag dat zelf niet zitten, want ik had daar geen ervaring mee. Maar toen ik eenmaal werkte bij de Zweedse theatergroep, ging het heel goed en nu ben ik er nog steeds werkzaam. Toen ik eenmaal de smaak te pakken had, wilde ik niets anders meer.

In onze theatergroep zijn drie oudere mensen en drie jonge mensen die net klaar zijn met hun opleiding aan de theaterschool. Ze kunnen later onze plaats innemen en dat vind ik een goede ontwikkeling.

Ik ben ook aanwezig geweest bij Deaf Way I. Ik wil graag verschillende voorstellingen bekijken en met andere mensen ervaringen en ideeën uitwisselen.

Mijn wens is dat in Zweden, en ook in andere landen, veel meer theaterorganisaties voor dove mensen komen. Er zijn duizenden horende theaters en maar en-

kele dove theaterorganisaties. Hier zie ik tenminste meer dan één voorstelling van een dove theatergroep.

Jianu Iancu
Gardenbyplan 7 II hi
16374 Spanga
Zweden

NICKSON KAKIRI

Ik ben geboren in Kenya, Oost-Afrika.
Ik ben doofgeboren, maar mijn ouders hadden dat niet door.
Vroeger waren geen dovenscholen in Oost-Afrika en mijn vader nam mij mee naar een horende school. Ik begreep er niets van en ik was erg gesloten en eenzaam. Ik werd ook erg gepest door de andere kinderen.

Later werd er eindelijk een school voor doven opgericht. Voor de eerste keer in mijn leven zag ik andere doven en gebarentaal. Ik was ontzettend blij. Toen ik klaar was met school, wilde ik graag naar een universiteit maar dat kon niet – zeiden ze - omdat ik doof was. Ik wilde lesgeven aan dove kinderen maar dat werd mij afgeraden omdat ik zelf doof was. Nou ja!

Toen werd het wereldcongres van The World Federation of the Deaf gehouden in Australië en daar ontmoette ik iemand die werkte op Gallaudet University. Hij nodigde mij uit om hier te komen studeren. Een jaar geleden ben ik hier gekomen en nu studeer ik ontwikkelingshulp. Dat houdt in dat ik leer over vluchtelingenwerk en hoe de hulp aan arme landen het best gegeven kan worden.

Ik ben zelf doof en ik wil andere dove mensen helpen. Hoe kunnen horende mensen doven helpen? Ze weten toch niet hoe een dove zich voelt? Ik vind dat ik daarvoor beter geschikt ben, omdat ik uit eigen ervaring weet wat arme dove mensen meemaken.

Ik wil later proberen geld in te zamelen bij dovenscholen en dove mensen voor de ontwikkelingshulp aan doven.

Vroeger op de dovenschool heb ik wel toneelgespeeld en dat vond ik erg leuk. Afgelopen februari heb ik mij opgegeven voor toneel en ik wacht met spanning af. Dovencultuur zit stevig in mijn hart verankerd. Ik vind dat dove mensen zich moeten uiten bij Deaf Way II. Dat doe ik zelf ook.

Nickson Kakiri
800 Florida Ave ne # 713
Washington DC 200023695
E nkakiri@yahoo.com

MONIKA KURINCOVA

Ik kom oorspronkelijk uit Slovenië. Mijn hele familie is horend. Ik ben opgegroeid op een dovenschool. In die tijd keek ik graag naar Amerikaanse televisieseries en ik droomde dat ik in zo'n serie zou spelen. Maar mensen zeiden tegen mij dat dat absoluut niet kon omdat ik doof was en niet kon spreken. Toen is mijn droom in elkaar geklapt.

Ik had mij aangemeld bij een universiteit, maar ik werd niet aangenomen. Toen kwam ik er achter dat in Tsjechië een theateropleiding was voor dove mensen. Ik ben naar Tsjechië gegaan en werd meteen aangenomen. Na vier jaar vroeg een horende theatergroep of ik bij hen wilde werken als actrice. Ik wilde liever lesgeven aan dove kinderen, maar later werd het communisme erger. De algemene mening was dat dove mensen onder horende mensen stonden en daar was ik het niet mee eens. Ik vond dat horende en dove mensen aan elkaar gelijk zijn. Dus ik liet het lesgeven in de steek en ging toch acteren. Door het lot ben ik toch weer teruggekeerd bij het theater.

Samen met zes andere dove mensen heb ik een theatergroep opgericht. Die theatergroep is aangesloten bij een theatergroep van horenden. Dit jaar willen wij onafhankelijk worden, dus niet meer samenwerken met de horende theatergroep. Wij worden betaald en zijn allemaal professionele acteurs.

We geven voorstellingen in heel Tsjechië voor volwassenen en kinderen.

Monika Kurincova
Manager
Koliste 51
602 00 Brno
Tsjechië
M + 420 607 852 227
E neslysim@email.cz
W www.7apul.cz

SERGIO ISAAC FALCONI

Ik kom uit Mexico.

In 1989 heeft een groep horende Mexicanen Deaf Way I bezocht. Toen ze terugkwamen, vonden ze dat er ook een theatergroep van doven in Mexico moest komen. Ze hielden een auditie en daar kwamen dertig dove mensen op af. Er werden toen vijftientig dove mensen gekozen. Ze werden verdeeld in twee theatergroepen, een kindertheatergroep en een theatergroep voor volwassenen. Ik werd gelukkig ook geselecteerd. Mijn werk bestaat vooral uit financiën en publiciteit. Ik geef mensen informatie over ons en probeer hen ervan te overtuigen dat onze voorstellingen de moeite waard zijn om te bezoeken. Ik werk ook als acteur.

Toen ik klein was, probeerde ik om te gaan met horende kinderen maar ik kon hen niet volgen. Mijn vader wilde graag dat ik het toch zou proberen. Toen ik zeventien jaar was, stortte ik in en sindsdien beweeg ik me vooral in de dovenwereld. Mijn vader hield zijn mond, want hij beseftte dat het niet anders kon. Nu ik bij Deaf Way II ben, voel ik mij heel gelukkig. Het is fantastisch om dove mensen van verschillende nationaliteiten tegen te komen.

Sena Y Verbo
Sergio Isaac Torres Falconi
Mexico
E sergiosordo@hotmail.com

CHUCK BAIRD

Ik ben beeldend kunstenaar en acteur.

Net als de meeste kinderen tekende ik graag. Ik ging steeds beter tekenen en de andere kinderen keken vol bewondering naar mijn tekeningen. Ook de docent was onder de indruk en daardoor begon ik te beseffen dat mijn tekeningen meer waren dan gewone kindertekeningen. Toen begon ik te geloven dat ik kunstenaar kon worden.

Eerst heb ik Gallaudet University gedaan en daarna ben ik naar de kunstacademie gegaan. Daar heb ik van alles geleerd over kunst en tekenen. Nadat ik afgestudeerd was, werkte ik overal. Eerst twee jaar als tekendocent. Ik tekende steeds meer en voelde mij daarin groeien. Ik teken nu al 25 jaar professioneel en verdien er mijn brood mee.

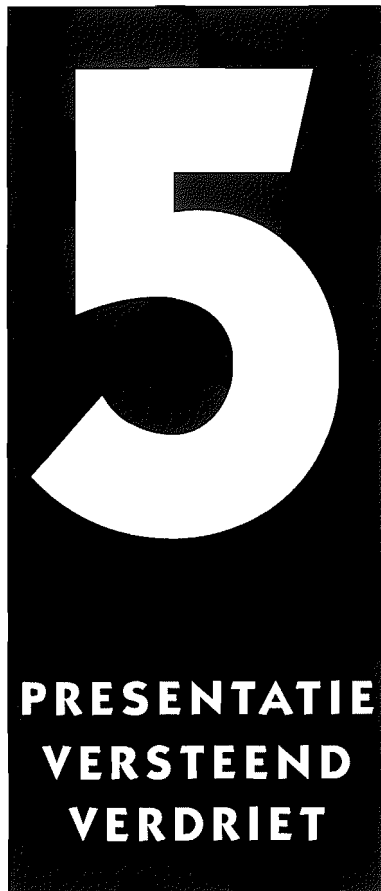
Ik schilder in opdracht van andere mensen, maar ze moeten me daarin wel vrijlaten. Het is vergelijkbaar met autorijden. Als ik autorij, mogen de mensen die achterin zitten ook niet zeggen hoe ik moet rijden.

Ik vind het ook heel bevredigend om toneel te spelen. Beide vakgebieden kunnen elkaar goed aanvullen.

Ik zit in de organisatie van Deaf Way II. Het congres bestrijkt meerdere disciplines, waaronder podiumkunsten, beeldende kunst en poëzie. Ik zit in het comité dat verantwoordelijk is voor de theatervoorstellingen.

Theatergroepen die zich bij ons hebben aangemeld, hebben maanden geleden hun videoband aan ons opgestuurd. Die videobanden hebben we laten zien aan een beoordelingscommissie. De leden van deze commissie wisten niet wat de titel van de voorstelling is en uit welk land de videoband is. Ieder lid heeft zijn stem uitgebracht en op basis daarvan is een selectie gemaakt van voorstellingen die op Deaf Way II te zien zouden zijn. Daarmee zijn we al een jaar geleden begonnen. Het was een hoop werk. Morgen zetten we nog de puntjes op de i en daarna wordt Deaf Way II officieel geopend.

Chuck Baird
"Have art, will travel."
E chuckbaird123@msn.com

**PRESENTATIE
VERSTEEND
VERDRIET**

VOORBEREIDING

Versteend Verdriet, de videoregistratie van het gelijknamige toneelstuk, is tijdens het Film- en Videofestival gepresenteerd met een Engelse voice-over.

De Nederlandse tolktekst is vertaald in het Engels en aangepast aan het Amerikaans-Engels. De tolk heeft de Engels tekst ingesproken. Vervolgens is er een nieuwe moederband gemaakt met Engelse titel, aftiteling en voice-over.

Van deze band zijn 15 VHS-kopieën gemaakt met een Engelstalige inlay.

De Engelstalige moederband is aan de organisatoren van het Film- en Videofestival opgestuurd. Zij hebben de moederband overgezet naar het Amerikaanse systeem.

PROJECTIE

De film is geprojecteerd op een doek van 3 bij 4 meter in een bioscoopzaal op de campus. De kwaliteit van de projectie en het geluid was prima.

Het enige storende was dat er regelmatig mensen te laat binnenkwamen, waardoor er licht door de deur op het scherm viel.

BEZOEKERS

In de zaal zaten ongeveer 75 bezoekers. Helaas was de projectie een half uur eerder begonnen dan was aangekondigd, waardoor het niet meer mogelijk was om de videofilm te introduceren en ook enkele essentiële Nederlandse gebaren toe te lichten.

Achteraf heeft Mieke Julien nog een toelichting kunnen geven. Gelukkig bleek dat de meeste dove aanwezigen uit andere landen de Nederlandse gebaren wel hadden begrepen.

Enkele mensen wilden de film kopen, maar zagen daarvan af toen bleek dat we alleen VHS banden met Amerikaans systeem bij ons hadden (NTSC) en geen PAL. We hadden ons vooraf niet gerealiseerd dat er ook mensen uit Europa op het congres zouden zijn.

Een aantal dove mensen betreurde het dat we de Engelse tekst niet bij ons hadden (inderdaad een omissie) en vroeg waarom we hadden gekozen voor een voice-over in plaats van voor ondertiteling. Dat heeft met geld te maken. Voor zover wij wisten is ondertiteling duurder dan een voice-over.

ONDERTITELING

Bij navraag bij Jim Dellon, medewerker van de media-afdeling van Gallaudet University, bleek ondertiteling tegenwoordig niet meer zo duur en zo ingewikkeld te zijn.

Via de computer kan nu op vrij eenvoudige wijze een 'open captioning' worden aangebracht, dat wil zeggen een ondertiteling op de film zelf, die dus niet via een kastje kan worden aan- of uitgezet.

De bereidheid is aanwezig bij de media-afdeling om dat voor een schappelijke prijs te doen.

RESULTATEN

Een exemplaar van Versteend Verdriet is opgenomen in het archief van Gallaudet University.

Verder zijn er exemplaren gebracht en verstuurd aan:

- het Holocaust Memorial
- de University for Judaism in California
- de University of California
- het SHOAH archief
- de Foundation of the Hidden Child.

Via een contactpersoon in Washington wordt ook onderzocht of er belangstelling is bij de publieke omroep.

6

FILM- EN
VIDEOFESTIVAL

BIJENKOMST DOVE CINEASTEN

Het Film- en Video Festival is georganiseerd en begeleid door de faculteit Communicatiewetenschappen van Gallaudet University onder leiding van professor Jane Norman.

Voorafgaand aan het festival, op 7 juli, was een bijeenkomst van dove filmmakers uit verschillende landen. De bijeenkomst werd geleid door Jane Norman. Namens Handtheater zijn Teja Vossen (horend) en Perwin Schol (doof) op het festival aanwezig geweest. Het was een vruchtbare bijeenkomst. Perwin heeft voor Teja getolkt van de verschillende gebarentalen naar de Nederlandse Gebarentaal en vice versa. Op die bijeenkomst hebben Perwin en Teja het internationale filmfestival *Deaf in the Picture*, dat van 11 tot en met 13 april 2003 in de Amsterdamse bioscoop Het Ketelhuis wordt gehouden, aangekondigd. Verder hebben zij contacten gelegd met dove filmmakers en inschrijfformulieren voor *Deaf in the Picture* uitgedeeld. Voor dit festival blijkt onder de filmmakers veel belangstelling te zijn. Iedereen kijkt uit naar een mogelijkheid om zijn/haar film te vertonen. Op sommige festivals moeten cineasten een bedrag betalen voordat hun film voor beoordeling kan meedingen. En dat is bij *Deaf in the Picture* niet het geval.

Van enkele filmmakers is een videoband gekocht.

Op 9 juli was een discussiebijeenkomst, vooral door horende televisiemakers bijgewoond, over televisieprogramma's voor doven.

Emanuelle Laborit, een dove actrices die in negen Europese speelfilms heeft geacteerd, is uitgenodigd om het filmfestival *Deaf in the Picture* te openen. Met Jane Norman is uitvoerig gesproken over haar bijdrage aan het Amsterdamse filmfestival. Zij zal daar een lezing houden 'Deaf Cinema: a definition'.

Ten slotte is contact gelegd met de organisator van het California Deaf Cinema Festival dat in februari 2003 wordt gehouden in Californië.

FILM- EN VIDEOFESTIVAL

Op het film- en videofestival zijn 56 films te zien van 44 filmmakers uit 16 verschillende landen.

Naast het 185 pagina's tellende programmaboek van het congres, waarin het film- en videofestival in grote lijnen is beschreven, is een aparte brochure uitgegeven met een korte omschrijving van de films en de filmmakers.

De films worden vertoond op vier locaties:

het congrescentrum

de bioscoopzaal van het Kellogg Conference Center op Gallaudet University

National Geographic Society, 17th and M Street

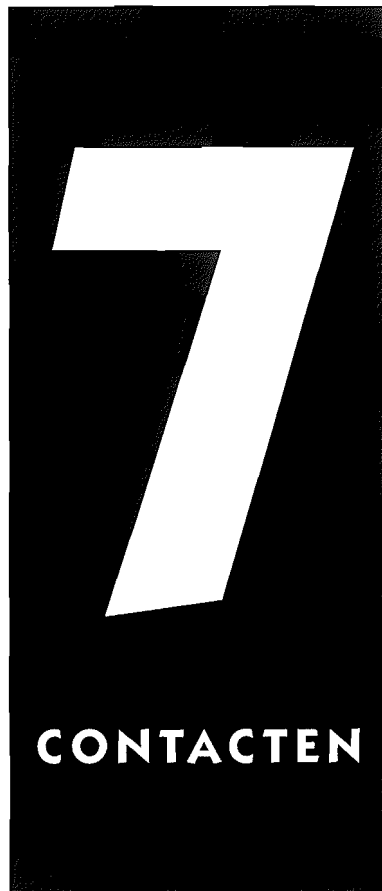
bioscoop Visions aan de Florida Avenue.

Tweederde van de vertoonde films heeft een lengte tot 30 minuten, eenderde heeft een lengte van 30 minuten en meer, waaronder acht films met een lengte

van 70 minuten en meer. De kortst vertoonde film is 1 minuut, de langst vertoonde film 109 minuten.

De helft van de films is fictie, de helft non-fictie. Vrijwel alle speelfilms gaan over doof zijn, de dovengemeenschap, de dovencultuur en gebarentalen, en worden gespeeld door een of meerdere dove acteurs.

De kwaliteit van het getoonde materiaal loopt zeer uiteen, van eenvoudige VHS tot 35 mm. Ook de inhoudelijke kwaliteit is zeer divers: van korte films van beginnende filmmakers tot zeer professionele speelfilms van internationaal bekende cineasten.

We hebben contact gelegd met tientallen organisaties en personen die actief zijn op het gebied van de podiumkunsten en film.

Hieronder volgt een overzicht van personen en organisaties.

THEATER

Richard Demarco	The Demarco European Art Foundation	Schotland
Alain Mallet	acteur	Frankrijk
Emanuelle Laborit	(film)actrice en schrijfster	Frankrijk
Charlie Grimsdale	regisseur	Nieuw Zeeland
Sergio Isaac Torres Falconi	theatermaker Sena y Verbo	Mexico
Monika Kurincova	artistiek manager Divadlo Neslysim	Tsjechië
Jianu Iancu	theatermaker	Zweden
Samuel Chan	artistiek directeur Hongkong Theatre	Hongkong
Levent Beskardes	regisseur, acteur IVT	Frankrijk
Mike Lamitola	National Theatre of the Deaf	Verenigde Staten
Sergei Chachelev	clown en acteur	Verenigde Staten
Max Fomitchev	mimespeler	Canada
Iosif Schneiderman	acteur Cleveland Signstage Theatre	Verenigde Staten
Marita S. Barber	artistiek directeur The Deaf Theatre	Finland
Tetsuya Izaki	producer Japanese Theater of the Deaf	Japan
Robert Farmer	acteur	Australië
Victor Abbou	acteur	Frankrijk
Horst Dittrich	artistiek directeur ARBOS Doventheater	Oostenrijk
Herbert Gantschacher	artistiek directeur ARBOS	Oostenrijk

FILM

C.J. Jones	SignWorldTv Incorporated	Verenigde Staten
G. Wagstrom Lundqvist	Utbildingsradio	Zweden
Jim Dellon	Television and Media Productions Services	Verenigde Staten
David de Keyzer	CineSourds	België
Emilio Insolera	student van Jane Norman, Gallaudet	Verenigde Staten
Ann Marie Bryan	Deaf Vision Filmworks	Verenigde Staten
Nancy Cayton	Deaf Film Festival, Berkeley, CA	Verenigde Staten
Jane Norman	professor Communication Studies	Verenigde Staten
Lars Otterstedt	filmmaker	Zweden

OVERIG

Brenda Schertz	Schertz & Dunleavy	Verenigde Staten
Aaron Rudner	internationale tolk	Brazilië
Filip Verhelst	wil info over Handtheater	België
Nickson Kakiri	student Gallaudet	Kenia
Chuck Baird	beeldend kunstenaar	Verenigde Staten
Enza Iovio	kunstenaar en fotograaf	Frankrijk
Chuck Snyder	tolk	Verenigde Staten
Susan H. Wolf	tolk	Verenigde Staten

8

RESULTATEN

RESULTATEN

De deelname van Handtheater aan het congres Deaf Way II en aan het programma voor artiesten dat daaraan voorafging, heeft vele resultaten opgeleverd.

Handtheater heeft drie voorstellingen gegeven van Theo & Vincent die door 760 mensen zijn bezocht en zeer positief werden ontvangen.

Het kleine Nederland - met een lange traditie van onderdrukking van gebarentaal - heeft zich met deze voorstelling op de wereldkaart gezet. De voorstelling behoorde tot een van de beste voorstellingen die tijdens dit congres waren geprogrammeerd.

Een aantal mensen heeft aangegeven de voorstelling naar hun land te willen halen: professor Richard Demarco van The Demarco European Art Foundation in Schotland

Alain Mallet, Montpellier in Frankrijk

een vertegenwoordiger van de World Federation of the Deaf wil de voorstelling programmeren op het wereldcongres in Canada in de zomer van 2003.

Er zijn 21 voorstellingen van anderen bezocht en van deze voorstellingen is een korte analyse gemaakt. Het bekijken van voorstellingen van andere theatergroepen uit de wereld geeft de medewerkers van Handtheater de mogelijkheid eigen werk te vergelijken met het werk van anderen. Dat is van groot belang, omdat Handtheater in eigen land een unieke theatergroep is die zich niet met een soortgelijke groep kan meten.

Er zijn gesprekken gevoerd met theatermakers uit verschillende landen. Sommige gesprekken zijn op video vastgelegd en vertaald naar het Nederlands. De contacten met theatermakers uit andere landen is van onschatbare waarde.

De videoregistratie van Versteend Verdriet is op het film- en videofestival vertoond en heeft daar diepe indruk gemaakt. Een exemplaar is opgenomen in het archief van Gallaudet University. Verder zijn er exemplaren verstuurd en gebracht aan:

het Holocaust Memorial

de University of Judaism in California

de University of California

het SHOAH archief

de Foundation of the Hidden Child.

Via een contactpersoon in Washington wordt onderzocht of er belangstelling is voor Versteend Verdriet bij de publieke omroep.

Tijdens de bijeenkomst voor filmmakers is contact gelegd met cineasten uit verschillende landen. Het inschrijfformulier voor het film- en videofestival Deaf in the Picture dat van 11 tot en met 13 april 2003 in het Ketelhuis in Amsterdam wordt gehouden, is uitgedeeld en toegelicht. Emanuelle Laborit is uitgenodigd om het film- en videofestival in Amsterdam te openen en Jane Norman, professor mediawetenschappen aan Gallaudet University, is gevraagd om op dit festival een lezing te houden. Een aantal films is bekeken.

Met negentien theatermakers zijn uitvoerige gesprekken gehouden en afspraken gemaakt voor samenwerking.

Met negen filmmakers zijn afspraken gemaakt voor het film- en videofestival.

Met acht internationale tolken en beeldend kunstenaars is uitvoerig van gedachten gewisseld en zijn afspraken gemaakt tot verdere uitwisseling. Met tolk/vertalers die op Broadway werken zijn afspraken gemaakt voor samenwerking betreffende De Vagina Monologen.

Er zijn boeken en andere materialen aangeschaft, de dovencultuur in het algemeen en theater in gebarentalen in het bijzonder betreffende.

Deelname aan Deaf Way II is voor alle betrokkenen van Handtheater een bron van inspiratie, waaraan men zich nog lange tijd kan laven.

COLOFON

Eindredactie	Mieke Julien
Observatoren	Jean Couprie John van Gelder Mieke Julien Perwin Schol Ali Shafiee Teja Vossen
Interviews	Jean Couprie Perwin Schol Ali Shafiee
Vertaling interviews	Perwin Schol
Vormgeving	Hilde Salverda

Handtheater
p/a Theater 't OOG
Bilderdijkkade 60
1053 VN Amsterdam
Telefoon 020 4123 821
Teksttelefoon 020 689 56 57
Fax 020 689 56 57
E-mail info@handtheater.nl
Website www.handtheater.nl

De deelname aan Deaf Way II is mogelijk gemaakt door het Ministerie van VWS, Directie Gehandicaptenbeleid, het Fonds voor de Amateurkunst en het Fonds voor de Podiumkunsten